

SÖDERTÄLJE ORNITOLOGISKA FÖRENING

ÅRSBOK 2019

Foto Framsidan:

Tallbit, hane

Fotograf: Leif Nyström Oxelösund

INNEHÅLL

Södertälje Ornitologiska Förenings fyrtioandra årssammanställning	sid. 4
Verksamhetsberättelse 2019	sid. 5
Några flyttfåglars ankomst och avfärd 2019	sid. 6
Fågelrapport för Södertälje och Nykvarns kommuner år 2019	sid. 8
Medlemsregister 2019	sid. 50
Omslagsbilder: Information och fotografier	sid. 2, 51

Södertälje Ornitologiska förenings fyrtyoandra års sammanställning

Bästa medlem

Vi i redaktionen är stolta över att än en gång presentera årsboken så här snart efter årsskiftet. I Artportalen finns för det gångna året över 18 000 rapporter från våra två kommuner och vi hoppas vi lyckats extrahera det viktigaste av allt det ni rapporterat dit. Hur vi fördelat arbetet framgår i slutet av fågelrapporten.

I brist på nya arter i vårt område var valet av årets fågel inte så enkelt, 2019 får bli Tallbitens år. Invasionen är den största i Sverige sedan år 2000.

Hoppas ditt fågelår 2019 varit angenämt med nya upplevelser och att dina kunskaper och erfarenheter ökat. Det finns ju så många sätt att odla sitt intresse för fåglar allt ifrån att studera hackordningen eller matskicket vid sitt fågelbord till att leta paradisfåglar på Nya Guinera. Ska man välja att spana efter liror i storm på Västkusten eller genomföra en nästan 1 mil lång fågeltaxering i okänd och obanad terräng med start klockan 03 en majmorgon? Är ditt sätt att skåda fågel mer rätt än mitt? Har sträckräkning högre status än att fotografera fåglar? Är microskådning i hemmakommunen mer "högtstående" än att samla månads-X? Bortsett från miljöaspekterna med resandet, som vi alla borde tänka på, har vi väl alla rätt att utöva vårt fågelintresse individuellt. Åtminstone så länge det inte påverkar fåglarna och andra skådare negativt.

Även en lite till åren kommen förening som vår har under året moderniserats med ett eget modernt larm- och informationssystem i form av appen "Band". Vårt är öppet för alla intresserade och heter "Fåglar i Södertälje och Nykvarn". Se vidare på vår hemsida.

Under året har fåglarnas släkträd ritats om. Som vanlig fågelvän märks detta tydligast när man behöver en ny upplaga av sin fågelbok. Plötsligt hittar man inte fågelfamiljerna där de brukat vara. Den största förändringen är att falkarna numera inte anses vara nära släkt med de övriga dagrofvåglaorna utan med törnskatorna och alltså hittar man numera falkarna just före törnskatorna. Tur man inte fick veta detta den första april. Dessutom har det sorterats om rejält bland tättingarna och till exempel ärlor och piplärkor anses numera vara nära släkt med pilfink och bofink och hittas således alldeles i slutet av listan/boken. Artportalen har omedelbart infört den nya systematiken men i vår årsrapport för 2019 har vi ännu inte gjort det.

Den sydliga gransångaren verkar de sista åren börjat häcka också i vårt område och fram på sommaren det dök upp en individ med en udda sång som satte myror i huvudet på några av oss. Se vidare i årsrapporten.

Södertälje 2020
Stefan Bengtsson
Ordförande

Verksamhetsberättelse

Styrelsen för Södertälje Ornitologiska förening får härmed avge följande berättelse för verksamhetsåret 2019

Styrelsen har haft följande sammansättning

Ordförande	Stefan Bengtsson
Vice Ordförande	Lars-Gunnar Klang
Sekreterare	Petter Kylefors
Kassör	Rikard Hellgren
Övrig ledamot	Leif Sundin
Revisorer	Sven-Hugo Lundahl Olle Nordin
Revisors suppleant	Gunnar Hector
Valberedning	Olle Nordin Mats Blomstedt
Rapportmottagning	Artportalen
Webbredaktör, hemsida	Petter Kylefors
Årsboksredaktörer	Stefan Bengtsson, Staffan Holmberg, Lennart Magni, Leif Sundin
Medlemsantal	61
Årsavgift	100 kronor
Styrelsemöten	Under året har 1 ordinarie styrelsemöte samt flera mail-möten hållits.
Årsmöte:	Årsmötet hölls den 19 mars i Lindängen, Hagaberg
Exkursioner och möten:	Ett antal exkursioner ordnades i förenings regi, de flesta på kvällstid. Deltagarantalet är fortfarande allra bäst på tisdagsutflykterna i augusti. Förutom en numera traditionell bildvisning i november annonserades i årsprogrammet för 2019 även en föreningskväll i februari 2020 (genomfördes den 18/2).
Årsboken	För år 2019 blev klar i början av 2020 och distribuerades i mars.
Skrivelser mm	Hemsidan har kontinuerligt uppdaterats. Under våren startades ett eget Band, "Fåglar i Södertälje och Nykvarn", dit 130 personer snabbt anslöt sig.

Södertälje den 17 mars 2020

Stefan Bengtsson Rikard Hellgren Lars-Gunnar Klang Petter Kylefors Leif Sundin

Några flyttfåglars ankomst och avfärd 2019

I tabellen nedan anges första och sista rapporterna år 2019 i Södertälje och Nykvarns kommuner av samma urval vanliga flyttfåglar (67 st.) som tidigare år. Det "bästa" av de sju föregående årens datum finns med i tabellen för jämförelse.

Syftet med tabellen är att stimulera till fenologiska iakttagelser och rapporter. Arter som ibland övervintrar i våra trakter är inte med, eftersom det ibland kan vara svårt att avgöra om fåglarna är nyanlända eller klarat vintern. Helt omöjligt är det dessutom att avgöra om en kortflyttare bara "är sen" eller försöker övervintra. Trots att vissa hårdiga arter uteslutits uppkommer i enstaka fall frågan om en observation är att anse som t.ex. vårens första eller är en övervintrare. I sådana fall bedöms observationen i relation till andra i t.ex. vårt landskap eller med tidigare år i vårt område.

Kommentarer till årets tabell

Antalet arter som fått ett tidigare datum är i år fler än förra året. I flera fall av dessa rör det sig bara om någon eller några få dagar, t.ex. för svarthakedopping, mindre strandpipare, lungpipare, gök och grönsångare. I några fall är det några fler dagar såsom för skrântärna, trädlärka och lövsångare. För två arter, fiskgjuse och gluttsnäppa, har tidigaste datumet dock förändrats påtagligt - cirka 2,5 veckor. Även för trädpiplärkan är datumet tidigt jämfört med vad man normalt kan förvänta sig. Här finns dock samma datum från ett tidigare år. Samtliga ovan nämnda arter ankommer i mars-april. För flera arter som anländer i maj har ovanligt sena första-datum rapporterats i år. Det gäller i första hand tornseglare, näktergal, trädgårdssångare, grå flugsnappare och törnskata. Mycket av förklaringen till allt detta är sannolikt vädret våren 2019 (se inledningen till själva fågelrapporten). Där framgår att april var ovanligt varm medan maj hade "aprilväder".

För hösten gäller att några arter fått tydligt "förbättrade" datum. Det gäller brun kärrkök, mindre strandpipare, hussvala och i mindre grad storspov, dubbeltrast och trädgårdssångare. Således står sig de flesta "sista-datum" från tidigare år. Notera att tornfalk sågs den 3/12 i år liksom 2016! Då blev det en övervintring. Några datum saknas eller har satts inom parentes i tabellen då rapporter för dessa arter i princip saknas för höstperioden. Det stora utropstecknet är silvertärnan där en riktigt sen observation ändrar "sista-datum" med två månader. Det senaste datum arten tidigare setts i vårt område enligt Artportalen är den 7/9 1996, och detta är den enda september-observationen över huvud taget.

Antalet rapportörer i tabellen är likartat med förra året, på våren cirka 40 stycken.

Flest rapporter på våren kommer från SC följt av PLt, MBt och JE, sedan KHä. KE och ÖJ. Även på hösten är SC flitigast, följt av AR, HA och ISA i en andra grupp, sedan JE, KHä och UM i nämnd ordning.. Därefter en grupp med PR, MBt, PLt, ALs och CL med några bidrag vardera. Bland signaturerna i tabellen finns glädjande nog även i år flera nya.

(Ovanstående med reservation för enstaka räknfel.)

/Stefan

Några flyttfåglars ankomst och avfärd 2019

ART	Ankomst 2012-2018	ANKOMST	Rapportör	Avfärd 2012-2018	AVFÄRD	Rapportör
Sädgås	2015-02-22	2019-03-01	KHä	2016-12-30	2019-10-25	AR
Bläsgås	2016-02-23	2019-02-28	JO	2016-12-27	2019-10-27	ÖS
Vitkindad gås	2015-02-24	2019-03-08	CL	2013-11-13	2019-10-27	AR
Bläsand	2014-03-09	2019-03-22	LS, LAr	2014-12-16	2019-11-23	SC, ALs
Snatterand	2015-02-27	2019-03-18	UM, NK	2014-12-04	2019-10-20	SC
Kricka	2015-03-02	2019-03-26	RNa	2014-12-14	2019-10-22	BK
Skedand	2016-04-03	2019-04-16	AEs	2013-11-10	2019-09-22	HN, EE, JE, SC
Ejder	2017-03-13	2019-03-16	JE, SC	2013-11-02	(2019-08-14)	
Storlom	2012-03-26	2019-03-29	HH	2015-10-08	2019-10-12	ALs
Svarthakedopping	2016-04-02	2019-04-01	SC	2014-10-30	2019-09-15	JE, SC
Bivråk	2015-05-14	2019-05-19	JJ, MFr, SLo	2016-09-21	2019-09-22	JE, SC
Brun kärrhök	2014-03-25	2019-03-30	JE, SC	2015-10-03	2019-10-19	ALs
Fiskgjuse	2017-03-25	2019-03-08	RLo	2013-10-17	2019-09-18	MBt, SC
Tornfalk	2012-03-20	2019-03-30	JE	2016-12-03	2019-12-03	SC
Lärkfalk	2017-04-23	2019-05-05	SC	2014-10-05	2019-09-13	KM
Trana	2014-02-27	2019-03-02	HA, ISA	2014-11-25	2019-10-02	AR, SC
Strandskata	2014-03-16	2019-03-24	PLt	2016-08-07	2019-07-31	PR
M. strandpipare	2017-04-06	2019-04-05	KE	2015-09-18	2019-09-26	JE, SC
S. strandpipare	2014-03-13	2019-03-18	KHä	2014-10-11	2019-09-22	PR, HN, EE
Ljungpipare	2017-03-23	2019-03-22	PLt	2017-11-10	2019-10-12	NK
Mosnäppa	2013-05-08	2019-05-16	SB	2017-09-01	2019-08-21	HA, ISA
Brushane	2017-04-03	2019-04-03	MBt, SC	2012-10-27	2019-09-19	NJ
Enkelbeckasin	2015-03-12	2019-03-20	JE	2015-12-20	2019-11-02	HA, ISA
Morkulla	2015-03-12	2019-03-14	ALn	2016-11-20	2019-10-18	HA, ISA
Storspov	2016-03-31	2019-04-03	MBt	2012-09-04	2019-09-09	JE
Drillsnäppa	2016-03-30	2019-04-11	AEs	2014-09-02	2019-08-27	KHä, PKy m.fl.
Skogssnäppa	2016-03-17	2019-03-25	MBt, SC	2014-08-29	2019-08-21	HA, ISA, UM, BH
Svartsnäppa	2015-04-12	2019-04-26	ÖJ, LAr	2014-10-19	2019-09-22	KHä, PR
Gluttsnäppa	2015-04-19	2019-04-03	MBt	2012-10-29	2019-10-02	SC
Grönbena	2017-04-08	2019-04-29	PLt	2014-09-17	2019-08-31	KHä
Rödbena	2014-03-27	2019-03-29	MAJ	2014-09-24	2019-09-23	PLt
Silltrut	2016-03-20	2019-03-21	SC	2016-10-04	2019-08-23	MBt
Skräntärna	2015-04-07	2019-04-03	MBt, SC	2014-09-06	2019-08-27	PKy m.fl.
Silvertärna	2014-04-18	2019-04-27	KHä, PLt	2013-08-08	2019-10-02	SC
Fisktärna	2017-04-05	2019-04-21	KHä	2012-09-23	2019-08-21	KM, UM, BH
Skogsduva	2017-01-27	2019-02-15	PEP	2016-12-27	2019-10-18	KHä
Gök	2014-04-30	2019-04-29	PLt	2012-09-07	2019-08-27	LAr
Tornseglare	2014-04-30	2019-05-13	PKy	2014-09-03	2019-08-21	KM, BH, UM, AMä
Göktyta	2012-04-18	2019-04-21	JO	2015-10-04	-	
Trädlärika	2014-03-07	2019-03-02	RH	2013-10-26	2019-09-21	SC
Ladusvala	2015-04-12	2019-04-22	KE, PLt	2016-10-01	2019-10-02	AR, ALg
Hussvala	2013-04-21	2019-04-27	MBt	2013-09-07	2019-09-18	HA, ISA

Trädpiplärka	2014-04-05	2019-04-05	KE	2015-09-19	2019-09-19	AR
Ängspiplärka	2015-03-09	2019-03-16	ALg	2014-12-14	2019-11-30	PLt
Gulärta	2013-04-25	2019-04-26	ÖJ	2015-09-28	2019-09-18	HA, ISA
Sädesärta	2016-03-11	2019-03-30	8 rapportörer	2016-12-12	2019-10-16	HA, ISA
Järnsparv	2014-03-15	2019-03-23	AW	2016-10-20	2019-09-29	SC
Näktergal	2014-04-29	2019-05-14	RNa	2013-08-31	(2019-06-27)	
Rödstjärt	2012-04-15	2019-04-25	SB, ALn	2016-09-21	2019-09-06	AR
Buskskvätta	2014-04-19	2019-04-26	ÖJ	2017-11-26	2019-10-02	PLt
Stenskvätta	2017-04-04	2019-04-14	KE, PR, NK	2016-10-13	2019-10-01	MBt, SC
Taltrast	2016-03-05	2019-03-27	AR	2012-11-19	2019-10-25	AR
Rödvingetrast	2014-03-21	2019-03-30	KLg	2017-12-26	2019-11-26	UM
Dubbeltrast	2017-02-17	2019-03-01	SC	2016-11-20	2019-11-24	NK
Sävsångare	2016-04-23	2019-04-29	PLt	2015-09-25	2019-08-21	CL
Rörsångare	2016-05-01	2019-05-05	PKy	2012-09-09	2019-08-24	SC
Härmsångare	2017-05-05	2019-05-12	AR	2013-08-11	-	
Ärtsångare	2014-04-25	2019-04-28	SB, HA, ISA	2013-10-11	2019-09-09	CL
Törnsångare	2012-05-05	2019-05-11	BLj, PKy, RNo	2012-09-16	2019-08-24	KHä
Trädgårdssångare	2016-05-06	2019-05-15	SC	2015-08-30	2019-09-03	JE
Svarthätta	2014-04-19	2019-04-22	PLt	2014-10-11	2019-10-12	ALg
Grönsångare	2014-04-26	2019-04-25	SC	2013-07-23	(2019-06-06)	
Lövsångare	2013-04-20	2019-04-17	CL, IL	2017-09-30	2019-09-04	CL,IL
Grå flugsnappare	2013-05-09	2019-05-25	SC	2012-09-11	2019-08-26	KHä
Svit flugsnappare	2013-04-22	2019-04-23	AW, ALn	2014-08-23	2019-08-12	AR
Törnskata	2013-05-07	2019-05-24	BLj, LP	2014-09-19	2019-09-13	SC
Hämpling	2015-03-11	2019-03-23	JE	2012-10-20	2019-10-16	HA, ISA

Fågelrapport för Södertälje och Nykvarns kommuner år 2019

Inledning

Under året har fåglarnas släkträd ritats om ordentligt. Vi har dock valt att inte införa den nya systematiken i årets rapport.

Väderåret 2019

Uppgifterna är hämtade från SMHIs hemsida.

Årets första månad blev varmare än normalt på de flesta platser i Sverige, i Göta- och Svealand 1-2 graders överskott. Nederbörden blev nära normal i våra trakter. Det blev lite kallare i slutet av månaden och det la sig cirka 1 dm snö hos oss.

Februari inleddes med kallt väder och snö, medan andra halvan av månaden blev mycket mild. Temperaturöverskottet i södra halvan av landet blev 4-5 grader dvs mest plusgrader. Det föll mer nederbörd än normalt, men det var barmark hos oss utom första dagarna.

De milda perioderna dominerade också i mars i större delen av Sverige, i våra trakter ett överskott på ca 3 grader, således mest plusgrader och snöfritt. Det föll mer än 150 % av normal nederbörd hos oss och det var blåsig men också faktiskt något soligare än normalt.

Årets april månad blev varm, torr och mycket solig i hela landet. Någon rekordvarm månad blev det inte vilket berodde på en kall period den 9-13:e. Från påskhelgen den 18-22:e blev det sommarvarmt väder ända fram till Valborg, då kallare luft började leta sig ned över landet. Hos oss blev det 2,5 graders temperaturöverskott och otroligt lite regn, endast 5 % av det normala.

I maj blev det så kyligare och ostadigt. Det aprilväder som uteblev förra månaden kom nu, med byar av regn, snö och hagel. Tack vare en varm period den 15-23 maj blev månaden som helhet ändå nära normal temperaturermässigt i nästan hela landet, men med mer nederbörd än normalt i våra trakter. Ändå normalt med sol i vår del av landet.

Juni månad bjöd på klassiskt svenskt sommarväder med omväxlande varmt och soligt väder och där emellan kraftiga åskskurar. I östra sydsverige hade vi nästan 3 grader varmare än normalt men ganska normalt med nederbörd.

Semestermånaden juli hade en kylig inledning som drog ner månadsmedeltemperaturen till nära den normala i östra Sverige. Vi fick även normalt med nederbörd i vår del av landet men något mer sol än normalt.

Augusti månad var fram till den 24:e ganska sval, men avslutades med för månaden riktigt varma temperaturer i hela landet. Avvikelsen blev sammantaget nästan plus 2 grader i våra trakter och med normal nederbörd och soltid.

September inleddes med ovanligt varmt väder och blev som helhet lite varmare än normalt i större delen av landet, hos oss med 1 grads överskott. Nederbörden blev ungefär hälften av den normala i östra delen av sydsverige och det blev också ganska soligt.

Oktober hade en mycket kall start som gav ovanligt tidig höst i hela landet. Medel-temperaturen för månaden blev ändå nära den normala i vår del av landet. Nederbörden i södra delen av landet blev något rikligare än normalt och det var även dåligt med sol.

Även för att vara november blev denna månad ovanligt disig och dimmig på många håll, och antalet soltimmar var betydligt under det normala. Det var varmare än normalt, i landets södra del ett överskott cirka 1,5 grader. Normal nederbörd i våra trakter.

December månad kan sammanfattas som mild, blöt och blåsig. Större delen av månaden täcktes landet av ett grått molntäcke och nästan dagligen passerade fronter med nederbörd. Tempöverskottet blev 4 grader i södra halvan av landet, i norr ännu mer.

Sammanfattningsvis är året det 6:e i rad med ett årsmedeltemperaturöverskott i vår del av landet kring 2 grader och det 9:e i rad med ett överskott kring minst 1 grad. År 2010 hade vi däremot ett underskott med knappt 1 grad.

Rapport 2019

MINDRE SÅNGSVAN (*Cygnus columbianus*)

Detta år gjordes 9 iakttagelser av denna art, dels 1 ex. den 9/3 vid Tullgarns gården (EE, SC, JE, KH), dels 1 å 2 ex. den 16/3 vid Dåderö gård, Norra Mörkö (JE, PLt), den 17/3 4 å 5 ex, samma lokal dagen därpå (JO, SC) samt 2 ex. flygande över Långbro vid Mörkö, Vårdinge den 30/3 (HA).

SÅNGSVAN (*Cygnus cygnus*)

Ca 400 rapporter

Vinterobservationer: Under januari och februari rapporterades drygt 100 iakttagelser jämnt fördelade för båda månaderna. Det övervägande antalet noterades som vanligt på Mörkö och där framför allt i norra delen. Därefter kom Tullgarnsområdet med ca 18 rapporter. Från övriga delar kan nämnas Lina och Saltskogsfjärden i Södertälje, Tveta, Överenhörna och Ytterjärna med bara ett fåtal. Större antal svanar räknades in bl. a. på Norra Mörkö med 58 ex. den 5/1 (PLt), 66 ex. den 9/1 på fälten vid Sanda gård (KM, SC) och 81 ex. dagen därpå (BH, UM, AMä), 90 ex. den 12/1 och 13/1 (PLt, NK), 80 ex. den 18-19/1 (HA, ISA, MBt, SC, TS, CK). Högsta antalet därefter under januari var 42 ex. den 23e (HA, ISA).

I februari inträffade första motsvarande antal, 43 ex, först den 10e (JE, SC), 50 ex. den 13e (KHä, SWs), samtliga dessa i Sandas omgivning. Den 22/2 observerades 52 ex. vid Ulvsundet (RWs), den 24/2 59 resp. 56 ex. vid Dåderö (FGr, SC, JE) och 66 ex. den 25/2 (HAn, BB) och 55 ex. den 27/2 (HAn, BS), även dessa båda vid Ulvsundet.

December observationerna visade inte så höga antal men den 9/12 noterades 32 ex. vid Björkarö gård (KSt, BEx, NK), 35 ex. den 14e på fälten vid Bokskogen (SC), 40 å 42 ex. den 16e på fälten vid N Mörkö (NK, PLt) och 32 ex. den 30e vid Norasjön (HAn, BB).

Häckningar.

Ett par har ju nu häckat ett flertal år i Lina Lersjö, Södertälje och noterades åter här den 25/3 (MV). Bobygge konstaterades den 3/4 (JO) och ruvning den 14/4 (RWs) vilket ledde till 6 pulli den 20/5 (BSi) och 28/5 (HN, EE). Den 16/6 konstaterades emellertid bara 3 pulli tillsammans med föräldrparet (MKi). I Marsjön, Östertälje noterades ruvning den 14/4 (PRn) och den 13/5 sågs 4 pulli därstädes (HN).

I Simsjön, Hölö sågs också ett ruvande par den 19/4 samt ytterligare ett par där häckning dock inte kunde konstateras (BLj, LP). Den 11/5 pågick fortfarande ruvning (BLj).

Den 29/4 noterades ruvning i Stora dammen vid Hummelhaga i Överjärna (SC) och den 17/5 sågs paret besöka bebott bo (SC).

Den 1/6 observerades ett föräldrapar med 3 pulli i Gliasjön, Ytterjärna (SC).

Par i lämplig häckbiotop rapporterades från Bårsjön, Turinge den 8/4 (ALn), från en göl i Almnäs, Tveta den 14/4 (ALn), från Norrängs viltvatten, Mörkö den 27/4 (PLt), från Sundsviks Hills viltvatten, Turinge (ev. bobesök) den 5/5 (MA), dock utan uppföljning om säkrare kriterier på häckning kunnat erhållas.

SÄDGÅS (*Anser fabalis*)

45 rapporter inkl. underarter.

Årets första notering var 1 ex. i Norasjön, Tullgarnsområdet den 1/3 (KHä). Därefter följde ytterligare 13 rapporter med vanligtvis enstaka eller bara några få ex, framför allt i Tullgarnsområdet, fram t.o.m. den 28/3. I Sjögård, Vårdinge sågs dock 13 ex. den 10/3 (JE, SC). En av våra iakttagelserna visade sig vara 3 ex. tillhörande Taigasädgås den 4/3 vid Tullgarnsgården (SC).

Höstens första sädgäss dök upp den 1/10 med 5 ex. i Häggnäsviken, Tullgarn (CL). Den 10/10 sågs den största flocken innehållande 62 ex. på samma lokal (NJ). Den 5/10 noterades 50 ex. i Västerviken, Tullgarn (SC) och den 9/10 24 ex. i Visbohammar, Vårdinge (NL). Övriga höstobservationer, ett 20-tal i småflockar omfattande max 6 ex, sågs spridda i Ytterjärna, Mörkö och Tullgarnsområdet under tiden fram till den 26/10.

Hälften av gässen i höstrapporterna klassades som tundrasädgäss.

SPETSBERGSGÅS (*Anser brachyrhyncus*)

Två ex. sågs vid Hörningsholm, Mörkö den 19/3 (EH).

BLÄSGÅS (*Anser albifrons*)

60 rapporter.

Årets första bläsgäss, 3 ex, noterades i Tullgarns gården den 28/2 (JO). Under större delen av mars månad förekom rikligt med bläsgäss: 1-5e max 18 ex. (SC), 6-10e max 37 ex. (JE, SC), 11-15e max 51 ex. (SC), 16-20e max 65 ex. (SC), den 23e vårens sista 3 ex. (JE). Samtliga max-tal noterades i Tullgarnsområdet med undantag av vårens sista som sågs vid Ytterjärna (Säby handel). Vid Sjögård, Vårdinge observerades 13 ex. den 20/3 (JE).

Höstiakttagelserna var betydligt färre till antalet. Två ex. sågs rastande vid Skanssundet, Mörkö den 23/9 (CL) och där de fortfarande var kvar den 26e och 27e (JE, SC). Ytterligare ett 10-tal rapporter noterades fram t.o.m. den 27/10 med 2 ex. vid Sandasjön, Mörkö (ÖS) och med ett högsta antal på 8 ex. vid Stensta, Ytterjärna den 20/10 (SC).

FJÄLLGÅS (*Anser erythropus*)

Inga fjällgäss har rapporterats under 2019.

BLÄSGÅS x KANADAGÅS (*A. albifrons x Branta canadensis*)

Fyra rapporter föreligger: 1 ex. vid Mörköbron den 27/3 (SC), 1 ex. vid Pilkrogsviken, Ytterjärna den 6e resp. 7/8 (SC, JE) samt 1 ex. den 21/9, även det vid Pilkrogsviken (SC).

GRÅGÅS (*Anser anser*)

Ca 425 rapporter

Vinterobservationer. Två januarifynd, det första med 1 ex. vid Skanssundet, Mörkö den 2/1 (UM) och det andra också på Norra Mörkö den 17/1, antal ej noterat (LAr). Under februari inkom drygt 50 rapporter, de första den 10/2. Under de fem första dagarna var det huvudsakligen ensiffriga antal, dock noterades 11 ex. den 13e (KHä, SWs). Hittills har samtliga observationer gjorts i Mörkö-Tullgarnsområdet. De därpå följande fem dagarna (fram t.o.m. den 19e), hade antalet sedda ökat väsentligt samtidigt som den geografiska spridningen, huvudsakligen förbiflygande fåglar, också ökat: 46 ex. den 16e vid Skanssundet (PLt) och 60 ex. den 18e vid Sanda gård (HAN, BS). I nästa 5-dagarsintervall noterades som mest 105 ex. i Västerviken den 20/2 (HN) och 50 ex. vid Skanssundet den 24/2 (FGr). Under resten av månaden noterades inga mängder överstigande 50 ex.

Det stora inflödet kom i mars: den 4/3 150 ex. vid Tullgarns allé (NK) och 160 ex. vid Tullgarns gården (SC), den 8/3 250 ex. vid Tullgarns allé (CL).

Häckningar:

Ruvande fåglar noterades vid Sundsviks Hills viltvatten, Turinge den 28/4 (HH), Pulli sågs i Häggnäsviken, Tullgarn den 29/4 med 4 ex. (CL), vid Ekbacken, Tullgarn 4 ex. den 1/5 (RNa), vid Simsjön, Hölö 4 ex. den 2/5 (HH, BLj), vid Sundsviks Hills viltvatten bo, ägg/ungar den 5/5 (MA), vid Simsjön 20 pulli den 5/5 (PKy), i Västerviken, Tullgarn 18 pulli den 10/5 (HN), vid Simsjön 7 pulli den 11/5 (BLj), i Södra Yngern vid Bommersvik, Turinge 6 pulli den 15/5 (HS), vid Skanssundet, Mörkö 10 pulli den 16/5 (KM), vid Skanssundet 7 pulli den 20/5 (MBt), i Häggnäsviken 21 pulli den 1/6 (HN), i Simsjön 85 pulli den 2/6 (dessa höll till i en stor flock tillsammans med flera 10-tal adulta. BLj), vid Bommersvik 9 pulli den 7/6 (HN, EE), vid Ekö, Södra Mörkö 4 pulli den 10/6 (PLt).

Ansamlingar av 1500 gäss eller fler noterades enl. följande:

Pilkrogsviken 1500 ex. den 19/8 (HA)

Häggnäsviken som mest 3000 ex. den 4/8 (HA, KHä), 1600 ex. den 1/10 (CL)

Skanssundet 1500 ex. den 13-20/8 (KM, KHä, PLt), 2000 ex. den 12/9 (HA, ISA), 3000 ex. den 13-27/9 (KM, SC, JE), 2500 ex. den 2/10 (PLt)

Västerviken 2500 ex. den 5/10 (SC)

Stensta, Ytterjärna 1700 ex. den 12/10 (SC), 1500 ex. den 16+22/10 (SC)

Ytterjärna drygt 2000 ex. i området den 15/10 (HA) och 1700 ex. den 16/10 (HA, ISA).

Endast en decemberrapport: 1 ex. i Västerviken den 10/12 (HN, EE).

GRÅGÅS x KANADAGÅS (*A. anser x Branta canadensis*)

16 rapporter avseende 1 å 2 ex. noterades i Tullgarnområdet och Norra Mörkö samt i delar av Ytterjärna under perioden 20/2 – 27/10 (HN, GC, SC, CL, MBt, JE, AR).

GRÅGÅS x VITKINDAD GÅS (*A. anser x Branta leucopsis*)

Ett ex. noterades vid Kulturhuset, Ytterjärna den 16/10 (HA).

PRUTGÅS (*Branta bernicla*)

Ett rastande ex. sågs vid Mörköbron, Mellersta Mörkö den 12/10 (KHä).

VITKINDAD GÅS (*Branta leucopsis*)

100 rapporter, förra året 72 stycken.

Årets första sågs den 8/3 vid Tullgarns allé (CL) och under de följande dagarna sågs 1 ex, möjligen samma individ, på olika platser i Tullgarnområdet. Den 18/3 hade antalet ökat till 4 ex. i Tullgarnområdet (CL, KHä) och den 23/3 sågs 21 ex. rastande vid Säby handel, Ytterjärna (JE).

Under april inkom 10 rapporter med huvudsakligen rastande individer i låga antal men också nordsträckande flockar över Norra Mörkö, såsom 50 ex. den 30/4 (MBt, SC).

I juni månad konstaterades en lyckad häckning då 4 pulli visade sig tillsammans med 2 vuxna den 9/6 vid Ragnhildsborg, Södertälje (KE) vilket förmodligen är den första lyckade häckningen inom vårt rapportområde. Annars var sommaren lugn med rapporter innehållande låga individantal fram till ett stycke in i september.

Den 12/9 sågs det första höststräcket över Skyttorp, Tullgarn med 89 ex. i en flock sträckande åt SV (AR). Under resten av månaden sågs sedan rastande flockar framför allt på Norra Mörkö där största flock var på 45 ex. den 26e vid Skanssundet (JE).

Oktober karaktäriserades sedan som den stora flyttmånaden med flera flockar på flytt överskridande 100 ex. enl. följande: den 9/10 över Pilkrogsviken 250 ex. (CL), den 14/10 över Mikaelgården, Ytterjärna 150 ex. (AR), den 15/10 över Sydhamnen, Södertälje 300 ex. (KE), över Hägnäsviken 120 ex. (SC), över Pilkrog 600 ex. (MBt) och över Aspbacken, mellersta Mörkö, 120 + 50 ex. (MBt), alla dessa alltså den 15e. Dagarna efter den stora flytten, från den 16e t.o.m. den 27e, gjordes i stället ett flertal observationer av rastande och födosökande gäss omkring Ytterjärna och Tullgarnområdet ofta med antal mellan 100 och 400 individer (HA, ISA, SC, ALg, JE, AR, HH). Den 27/10 var ett abrupt slut på rapporteringar men fortfarande kunde 340 ex. räknas in vid Säby gård (AR). Den 20/10 sågs 120 sträckande ex. vid Viksberg (HA, ISA).

KANADAGÅS (*Branta canadensis*)

Ca 290 rapporter.

Vinteriakttagelser. Det här året finns bara en observation under januari angiven som "noterad" vid Norra Mörkö den 17e (LAr). Februari gav ca 35 rapporter från Saltskogsfjärden, Tullgarnområdet, Mörköområdet och Pilkrogsviken. Högsta noterade antal blev 37 ex. vid Ekbacken, Tullgarn den 25e (RNa).

Två decemberfynd har också noterats: den 16e 2 ex. vid Saltskogsfjärden (MBI) och den 30e 2 ex. vid Hägnäsviken (HAN, BB).

Häckningar ruvande: Simsjön den 19/4 och 2/5 (BLj, LP).

Häckningar antal pulli: Skanssundet 5 ex. den 11/5 (RNo), 19 ex. den 31/5 (PLt), Farfars udde, Turinge 7 ex. den 16/5 (HH), Kålsö, Mörkö 27 ex. den 20/5 (PLt), Tullgarnsnäs 31 ex. den 1/6 (HN), Hägnäsviken

1 ex. den 1/6 (HN), 4 ex. den 1/6 (KHä) och Torpa, Södertälje 15 1K den 16/6 (FTf).

Större flockar, 150 ex. eller fler, noterades enl. följande:

Tullgarns gården 150 ex. den 9/3 (RNa), 200 ex. den 13/3 och 14/3 (KHä), 150 ex. den 20/3 (SWs), Pålundet, Mellersta Mörkö 200 ex. den 11/3 (RWs), 175 ex. den 16/3 (MG), Tullgarnsnäs 150 ex. den 16/7 (HN, EE), Pilkrogsviken 275 ex. den 2/8 (HA), 250 ex. den 19/8 (HA), Skanssundet 300 ex. den 18/8 (KHä).

GRAVAND (*Tadorna tadorna*)

Inga rapporter detta år. De föregående fem åren finns ett flertal rapporter/år.

BLÄSAND (*Anas penelope*)

Ca 100 rapporter, ungefär som de senaste åren.

Årets första notering gjordes den 22/3 då 1 ex. sågs vid Pilkrogsviken, Ytterjärna (LS, LAr). Inga större antal sågs sedan under mars och april, dvs 1 å 4 ex, ofta i par. Ett par noterades i Hammarbyträsk, Överenhörna den 6/4 (MA) annars var det Tullgarnområdet och i viss mån Pilkrogsviken som gällde. Under maj månad gjordes inga observationer och under juni ett fåtal rapporter från huvudsakligen Pilkrogsviken, oftast enstaka individer. En lite udda lokal var Årby viltvatten, Ytterenhörna där 1 hane noterades den 12/6 (SC). Julirapporterna var sex. till antalet medan antalet noterade änder i dessa stannade vid 1 å 2 ex, mest från Tullgarnområdet.

Augusti gav bl.a. några iakttagelser med tvåsiffriga antal: 25 ex. den 21e (HA, ISA), 20 ex. den 29e (JE, SC) och 21 ex. den 31e (SC, JE), samtliga i Tullgarnsviken. När vi kommer in i september månad kan man avläsa ännu högre antal, alla från Hägnäsviken: 50 ex. den 9/9 (CL), 70 ex. den 13e (SC), 97 ex. den 14e (ALg), 60 ex. den 15e (SC), 65 ex. den 18e (HA, ISA), 117 ex. den 21e (ALg) och 100 ex. den 22e (PRn, SC, JE). I oktober var det fortfarande en hel del bläsänder kvar men individantalet angivet i rapporterna var lågt, max 25 ex. den 13e (SC, JE). Årets sista sågs den 23/11, 2 ex. i Hägnäsviken (SC, ALg).

SNATTERAND (*Anas strepera*)

180 rapporter, jämförbart med närmast föregående år.

Ett januarifynd noterades vid Skanssundet, Mörkö den 21e (NW, MNn). Vårens första blev 2 ex. i par den 18/3 (NK), resp. 1 hane (UM), även dessa vid Skanssundet. Senare under mars månad ytterligare fyra rapporter med max 5 ex. vid Skanssundet. Under april månad inkom bortåt femtio rapporter, ofta i par men även i flockar om än små. Sålunda sågs 8 ex. vid Egelsviksskär, mellersta Mörkö den 10/4 (MBt), 12 ex. den 23/4 (HA, ISA), 8 ex. den 24/4 (JO), och 8 ex. den 28/4 (KN), samtliga dessa tre senaste vid Hägnäsviken.

Maj, juni och juli månader gav drygt 50 rapporter. Maximalt antal i maj månad var 10 ex. den 7e (HH) och 9 ex. den 11e (PKy), båda i Pilkrogsviken. Juni och juli månader visade upp lite större antal: den 12/6 25 ex. (BH, UM, AMä) och 22 ex. (CL, BLj), den 16/6 14 ex. (LS), den 3/7 15 ex. (CL) den 12/7 17 ex. (HA), samtliga i Pilkrogsviken.

Inga säkrare indicier tydande på häckningar har noterats.

Under höstmånaderna växer snatterandsflockarnas antal till alltmer: i Hägnäsviken den 13/8 30 ex. (LS), den 14e och 16/8 30 ex. (JE), i Rävslaviken den 17/8 35 ex. (SB), den 21/8 86 ex. (BH, UM, AMä), den 24/8 80 ex. (TSd) och 150 ex. (SC), den 29/8 137 ex. (JE, SC), i Hägnäsviken den 1/9 150 ex. (MN), den 3/9 135 ex. (JE) och vid Tullgarnsnäs den 17/9 50 ex. (JE, SC).

Höstens sista snatterand blev en hane sedd vid Skanssundet den 20/10 (SC).

KRICKA (*Anas crecca*)

195 rapporter.

Årets första krickor, 7 ex, sågs rastande vid Ekbacken, Tullgarns slottsområde den 26/3 (RNa) och dagen efter 13 ex. vid Västerviken (SC). Innan månadens slut den 31/3 noterades 27 ex. vid Simsjön, Hölö (HA, ISA). Samtliga observationer gjordes i Tullgarnområdet eller i Simsjön.

Under vårflytten ses betydande individantal framför allt i Tullgarnområdet men också kring Mörkö, Pilkrogsviken och Simsjön. Under april sågs t.ex. 45 ex. vid Tullgarnsnäs den 18e (JE) och samma antal den 29e vid Björkarösund, Mörkö (PLt). Under maj blev flockarna betydligt mindre i storlek, mestadels ensiffriga och oftast i par.

Observationer av par i lämplig häckbiotop finns noterade vid några tillfällen, nämligen i Pilkrogsviken den 23/4 (RWs), Simsjön den 2/5 (BLj) och Sundsvik Hills viltvatten den 5/5 (MA).

Två pulli noterades i Snebro våtmark, Taxinge den 28/6 (YM). Detta är endast den 3e bekräftade häckningen i vårt område enligt Artportalen

Under höstflytten ökar flockarna åter i storlek, upp till över 100 enl. följande: den 20/8 130 ex. (RH, PRn) och 105 ex. den 21/8 (BH, UM, AMä), 270 ex. den 24/8 (SC), 140 ex. den 27/8 (PKy, SC), 330 ex. den 15/9 (SC), 180 ex. den 17/9 (JE, SC), samtliga vid Tullgarnsnäs.

Årets sista krickor, 30 ex, sågs vid Sjögård, Vårdinge den 22/10 (BK).

GRÄSAND (*Anas platyrhynchos*)

Vid Maren sågs 250 ex. den 15/1 (ISA, HA). Den 19/1 noterades vid Igelstaviken, Östertälje 146 ex, vid Maren 400 ex, vid Pershagen 28 ex. och vid Pålsundet, mellersta Mörkö 30 ex. (TS, CK). Den 23/1 noterades 450 ex. vid Skanssundet (PLt, HA, ISA) och samma datum, samma plats 700 ex. (JE, SC). Under februari hade de stora ansamlingarna på flera hundra ex. reducerats kraftigt. Endast en observation av 16 överskred ett tvåsiffrigt tal då fortfarande 250 ex. räknades in vid Skanssundet den 10/2 (JE, SC).

STJÄRTAND (*Anas acuta*)

29 rapporter.

Den 24/3 rastade 2 honor i Häggnäsviken, vilket var årets första (CL). Nästa iakttagelse var också en hona den 12/4, den här gången vid Skanssundet (BH, UM, KL, AMä). Förmodligen var det den här honan som var kvar ända till den 21/4 (LS), vilket var vårens sista notering.

Nästa gång en stjärtand dök upp var långt fram i augusti med 2 ex. den 25/8 (CL). Under resten av månaden var antalet individer lågt liksom i september med som mest 8 ex. den 14/9 (ALg). Praktiskt taget alla observationer under hösten gjordes i Häggnäsviken. Undantaget var två iakttagelser av 2 ex. vid Björkarösund, Mörkö den 10/9 (SC, KE). Den 13/10 sågs höstens sista ex, även det vid Häggnäsviken (SC, JE).

ÅRTA (*Anas querquedula*)

18 rapporter, en klar ökning jämfört med de fem senaste åren.

Samtliga observationer med ett undantag gjordes i Tullgarnområdet. Årets första var en hane den 22/4 (JE, KE, PKy). Dagen därpå var den tydligen kvar, kön dock ej angivet (HA, ISA). Den 24/4 sågs 2 ex. i par (KHä, JO) och detsamma gällde den 25e (HN, SC). Den 26e observerades en hane (ÖJ). Den 27e och 28e sågs 2 ex. i par (JE, SC). Hittills har samtliga observationer gjorts vid Häggnäsviken.

Den 28/4 sågs dock 2 ex. i par vid Tullgarnsnäs (KN) och den 30/4 4 ex. i par i kanalen vid Tullgarnsnäs (JE). Den 1/5 fanns där bara 2 ex. i par (EE).

Enda noteringen utanför Tullgarnområdet är från Simsjön, Hölö där den 2/6 2 ex. i par sågs (BLj).

Höstens båda sista iakttagelser gjordes den 14/8 med 1 par (JE) och 16/8 med 1 ex. (JSb), båda vid Tullgarnsnäs.

SKEDAND (*Anas clypeata*)

78 rapporter vilket är fler än åren före.

Årets första, 2 ex. i par, sågs vid Häggnäsviken, Tullgarn den 16/4 (AEs). Ytterligare 19 rapporter kom sedan in under april. Den geografiska spridningen i våra områden var framför allt i Tullgarnområdet, i viss mån också Mörkö, Pilkrogsviken, Ytterjärna och Simsjön, Hölö.

I Tullgarnsnäs sågs också det största antalet individer med 8 ex. den 23/4 (HA, ISA) och den 24/4 (JE). Från Mörkö noterades 1 hane i Björkarösund den 22/4 (PLt) samt 4 ex. vid Skanssundet den 24/4 (JE).

Vid Pilkrogsviken sågs den 21/4 (LAr), den 24/4 2 hane+1 hona (CL, JO) och 2 ex. den 28/4 (AR). Vid Simsjön noterades 1 hane den 19/4 (BLj, LP) och 2 hane+1 hona den 23/4 (HA, ISA).

Maj månad var i stort sett en upprepning av det som gällde för april. Sjutton rapporter, geografisk spridning densamma, dock ingen notering från Pilkrogsviken, högsta individantal stannade vid 4 ex. i par, dels vid Häggnäsviken den 1/5 (EE) dels vid Simsjön den 2/5 (BLj). Inga rapporter om säkrare indicier för häckning föreligger. Sist sedda majfynd gjordes den 19/5 dels vid Häggnäsviken (KEr), dels vid Tullgarns grindar, där en hane höll till (JO).

Sommaren var tom vad beträffar skedänder. De första, 3 honfärgade ex, visade sig den 12/8 vid Häggnäsviken och 2 ex. i Västerviken (EE, HN). Samma datum sågs också 1 ex. i Pilkrogsviken (HN, EE). Den 13/8 (StjOFs utflykt) noterades 2 ex. vid Häggnäsviken och 4 ex. vid Tullgarnsnäs (LS, HH, PR, LGK). Resten av månaden gav 23 rapporter varav två från Pilkrogsviken och övriga från Tullgarnområdet. Något större individantal kunde noteras här enl. följande: den 17/8 8 ex. vid Tullgarnsnäs (SB), den 21/8 12 ex. vid Häggnäsviken (HA, ISA) och den 27/8 11 ex. vid Tullgarnsnäs (PKy, SC). September månad stannade vid tolv rapporter fram t.o.m. den 22/9 då 6 ex. sågs vid Häggnäsviken (HN, EE) resp. 2 ex. samma datum samma plats (SC, JE).

RÖDHUVAD DYKAND (*Netta rufina*)

En hona rastade vid Björkarösund, Mörkö den 8/9. Sedd 11:30 men inte 13:30. Tillsammans med brunänder och vigg. (PLt). Rapport skriven (för Rrk). Sågs senast i vårt område år 1999 och 1991.

BRUNAND (*Aythya ferina*)

63 rapporter

Vinterobservationer. Två ex. sågs vid Ytterjärna båtklubb den 12/1 (JW, GW), 3 honfärgade ex. den 18/1 vid Björnhagen, Mellersta Mörkö (HA, ISA), 1 ex. den 26/2 (KHä), 1 hane den 28/2 (HN) och 3 hanar samma datum och plats (JO).

December iakttagelser var enl. följande: fem rapporter om 1 ex. vardera från den 1a t.o.m. den 22e, samtliga vid Häggnäsviken (KHä, HN, EE, CL, MBI, RWs, JO), 2 hanar den 26e vid Tullgarns slott (JE), 65 ex. den 29e i Pilkrogsviken (HN, EE) samt 2 hanar den 30e vid Häggnäsviken (HAn, BB).

Under tiden 8/3 t.o.m. den 23/4 sågs som mest i 11 rapporter 9 ex. (6 hanar+3 honor) den 20/3 i Pilkrogsviken (JE). I Simsjön, Hölo uppehöll sig 2 ex. i par den 31/3 (HA, ISA), den 4/4 och den 16/4 (JE) och den 23/4 (HA, ISA).

Sommaren förlöpte med tre observationer av 1 hane den 22/6 (EÖ), 27/6 (BH, UM, KL) och 30/6 (KHä) samtliga i Tullgarnområdet. Den 24/7 sågs 2 ex. i par och den 29/7 1 ex, båda observationerna vid Häggnäsviken (JO).

Augusti började den 3/8 med 5 ex. vid Simsjön (HA) och samma datum med 1 hane vid Häggnäsviken (HN). Därefter ytterligare 23 rapporter med 1 á 3 ex, samtliga från Tullgarnområdet. Antalet individer under september var detsamma som i augusti men med lite större spridning då tre av observationerna gjordes vid Björkarösund, Mörkö (PLt, JE). Den 16/10 noterades 11 ex. i Pilkrogsviken (HA, ISA). I november rapporterades 3 enstaka hanar, från Björnhagen, Mörkö den 2/11 (SC), från Häggnäsviken den 17e (KN, AGr) och den 23e (SC).

VIGG (*Aythya fuligula*)

317 rapporter

Inte heller i år finns det några påtagliga bevis för att någon häckning genomförts. Det enda som skulle kunna tala för något sådant är "2 ex. i par i lämplig häckbiotop". Det är framför allt i Simsjön som detta anges redan tidigt i april. Men häckningen infaller nog inte förrän i maj. Rätta mig om jag har fel. Hur som helst, kontrollerar man vad som noterats i Artportalen under slutet av april till början av augusti så finner man följande: den 20/4 i Simsjön (PRn), den 4/5 i Simsjön (SC, JE), den 5/5 vid Lina Lersjö (BTd), den 16/5 vid Skansundet (KM) och den 2/7 vid Fifång (MN). Dessutom föreligger en notering om 10 ad i par i lämplig häckbiotop den 2/6 i Simsjön (BLj).

Stora flockar med 1000 ex. och däröver noterades enl. följande:

Tullgarnområdet: 4000 ex. den 10/1 (BH, UM, AMä), 1000 den 16/3 KN, 1500 den 12/4 (BH, UM, KL, AMä), 3000 den 22/12 (VN, JNy)

Tullgarnsnäs: 2000 ex. den 10/1 (KHä), 1500 den 16/3 (ALg), 1100 den 25/4 (HN)

Västerviken: 3000 ex. den 6/1 (JE), 1500 den 9/1 (HA, ISA), 3500 den 10/1 (PLt), 1500 den 2/3 (HA, ISA), 1100 den 9/3 (RNa), 2000 den 6/12 (KHä).

Häggnäsviken: 3000 ex. den 12/1 (JW), 2000 den 10/3 (JE), 1530 den 14/9 (ALg), 1700 den 15/11 (KHä), 1500 den 17/11 (KHä), 1700 den 23/11 (SC), 1000 den 17/12 (KHä), 3000 den 21/12 (HN), 2500 den 21/12 (KHä), 3000 den 21/12 (PLt), 2000 den 29/12 (KHä).

Tullgarns slott: 2500 ex. den 26/12 (JE), 1200 den 28/12 (RNa), 1000 den 31/12 (KN).

Mörkö: Mörköbron: 1000 ex. den 3/1 (MBt), Pålsundet: 1500 ex. den 6/1 (JE), 1300 den 20/2 (HN), Björnhagen: 4000 ex. den 15/1 (KE), Skanssundet: 2000 ex. den 18/1 (TSd), 10 000 förbiflygande den 19/1 (PLt), 1500 den 9/2 (UM, BSv), 1100 den 5/12 (UM, ALg), Salsudd: 2500 ex. den 18/1 (AR), Oaxen: 1000 ex. den 23/1 (RWs), Tunanäs: 1500 ex. den 3/12 (SC).

Pilkrogsviken: 1200 ex. den 28/2 (HN), 1000 den 29/12 (HN, EE).

OBS Det nya rekordet med 10 000 förbiflygande viggas vid Skanssundet!

BERGAND (*Aythya marila*)

78 rapporter.

Vinterobservationer. Under januari-februari inkom elva rapporter. Januaris rapporter kom från Tullgarn- och Mörkö-områdena och omfattade 1 till 4 ex. (JO, LW, JE, BH, UM, AMä, KE, TSd, HA, ISA, AR) och februaris rapporter från Mörköområdet och Pilkrogsviken, Ytterjärna och omfattade 2-4 ex. (JE, SC, HN, JO).

Största observerade antalet under mars månad (ca 30 rapporter) överskred aldrig 8 ex. som sågs den 29/3 vid Häggnäsviken (FGr). Samma var i stort sett förhållandet under april-maj: (14 rapporter) max 8 individer den 8/5 i Norasjön, Tullgarnområdet (HN, EE). Den 11/5 var sista majdagen då bergand sågs, närmare bestämt 4 ex. vid Norasjön (SC).

Inga bergänder observerades under sommaren fram till den 4/8, då 15 ex. sågs vid Häggnäsviken (HA). Fram t.o.m. den 2/9 iaktogs vanligtvis enstaka individer av flera rapportörer vid Häggnäsviken, ett undantag var 12 ex. den 18/8 (JO). Under november gjordes de flesta noteringarna på olika håll inom Mörköområdet, dock inte i några större antal, max 5 ex. den 26/11 vid Söräng (UM, ALg).

Decemberrapporterna var åtta till antalet och antalet individer växlade mellan 1 och 12 ex, med samma geografiska spridning som ovan (SC, UM, ALg, HN, EE, MBI, RWs, JO, VN, JNy, KH, JE).

EJDER (*Somateria mollissima*)

94 rapporter

Årets första ejdrar sågs vid Hornö udd, södra Mörkö med 3 hanar och vid Söräng, mellersta Mörkö med 30 ex. den 16/3 (SC, JE). Den 20e och 22/3 noterades så 30 ex. vid Ekö (MBt, BLj). Under resten av mars sågs 125 ex. vid Skanssundet den 27e (HA, ISA) och 100 ex. den 30e (ÖS), 80 ex. vid Eriksö den 28e (PLt) och 100 ex. vid Björnhagen den 31/3 (JO).

April och början av maj visade också en del större ansamlingar kring Mörkö: 80 ex. vid Eriksö den 7/4 (PKy), 90 ex. vid Salsudd den 12/4 (PLt), 100 ex. vid Ekö och 300ex. vid Hornö den 22/4 (PKy), 200 ex. vid Oaxen den 22/4 (JE), 200 ex. vid Hornö den 1/5 (JE, SC, MBt) och 400 ex. vid Hornö den 5/5 (PRn). Under häckningstiden maj-juni har föga rapporterats som tyder på att häckning ägt rum, endast två noteringar: 5 pulli vid Oaxen den 26/5 (MBt) och 2 honor med 2 ganska små ungar vid Egelsviksskär den 12/6 (BH, UM, AMä).

Årets sista observation gjordes den 14/8, då 3 ex. sågs rastande vid Skanssundet (UM).

ALFÅGEL (*Clangula hyemalis*)

18 rapporter, framför allt från Mörkö.

Mörkö-observationerna var som följer:

Hornöudd och Hornö 1000 ex. den 16/3 (SC, JE), 800 ex. den 22/4 (PKy), 4000 ex. den 1/5 (JE, SC, MBt), 2000 ex. den 5/5 (PRn).

Egelsviksskär 10 ex. den 17/3 (MBt).

Ekö 80 ex. den 22/4 (PKy)..

Eriksö 4 ex. den 28/3 (PLt), 80 ex. den 22/4 (JE).

Himmerfjärden 70 ex. den 7/4 (JO), 10 ex. den 16/11 (SC).

Asköfjärden 800 ex. den 19/4 (RLk).

Grönvik 20 ex. den 24/11 (JE, SC).

Tunanäs 165 ex. den 15/12 (SC, JE).

Dessutom tre rapporter om 1 á 2 ex. i Tullgarnområdet.

Enligt Artportalen är det första gången 4-siffiga antal rapporterats i vårt område!

SJÖORRE (*Melanitta nigra*)

Fyra observationer detta år: den 4/6 1 ex. vid Skansundet (KLs, CLs), den 22/12 1 ex. i Västerviken (MBI, JO, VN, JNy) och den 26/12 1 ex. vid Tullgarns slott (JE).

SVÄRTA (*Melanitta fusca*)

Vid Egelsviksskär, Mörkö sågs 7 ex. den 29/1 (MBt) och vid Hornö 1 hane den 1/5 (JE, SC, MBt).

KNIPA (*Bucephala clangula*)

Ca 345 rapporter

Vinterobservationer: Sextio rapporter under januari-februari. En del av dessa visar ganska stora ansamlingar med 100 ex. eller mer: den 4/1 125 ex. i Västerviken (HN), den 6/1 400 ex. i Västerviken (JE), den 10/1 150 ex. vid Ekö, Mörkö (PLt), den 15/1 250 ex. vid Eriksö, Mörkö (PLt), den 20/2 100 ex. vid Pålsundet (HN), den 24/2 150 ex. vid Lövhagen, Mörkö (SC, JE).

December månad visar också antal liknande dem ovan: den 1/12 150 ex. i Västerviken (KHä), den 3/12 200 ex. vid Tunanäs, Mörkö (SC) och den 21/12 100 ex. i Häggnäsviken (HN).

Lika stora och större antal kunde ses under andra delar av året som t.ex. 700 ex. den 16/3 vid Tullgarnsnäs (ALg), 300 ex. på Tullgarnsfjärden den 25/4 (HN), 400 ex. vid Tunanäs den 2/11 (SC) och 300 ex. den 4/11 vid Pilkrogsviken (HH).

Häckningar där pulli konstaterats var enl. följande: 3 pulli vid Almnäs våtmark, Tveta den 25/5 (JO) och 4 pulli vid Aspvik, Överjärna den 1/6 (CL).

SALSKRAKE (*Mergellus albellus*)

180 rapporter, varav 31 i januari, 15 i februari och 32 i december.

Under vintern samlades salskrakarna framför allt i Tullgarnområdet, kring Mörkö och i Pilkrogsviken.

Under januari sågs de största antalen i Västerviken med 100 ex. den 1/1 (JO, LW) och 135 ex. den 6/1 (JE), i Mörköområdet vid Eriksö den 15/1 med 175 ex. (PLt) och vid Ekö den 19/1 med 148 ex. (TS, CK).

Under februari var antalen mindre: vid Skansundet 17 ex. den 16/2 (JE) och vid Lövhagen, Mörkö 20 ex. den 24/2 (SC, JE). Kring Ytterjärna noterades som mest vid Båtklubben den 10/1 26 ex. (BH, UM, AMä) och vid Pilkrogsviken den 28/2 med 16 ex. (HN).

Salskrakar sågs sedan fram till den 11/5, vanligtvis i låga antal. Ett undantag var den 16/3 då 150 ex. sågs vid Tullgarnsnäs (ALg).

Den 5/8 sågs höstens första honfärgade salskrake vid Häggnäsviken (BH, UM, AMä). Låga antal fram till den 15/10 då 20 ex. noterades vid Häggnäsviken (SC). Den 20/10 var antalet uppe i 75 ex, samma plats (CL) och 85 ex. den 30/10 (EE, HN).

Norra Mörkö, närmare bestämt vid Björkarösund, kunde också bjuda på stora antal som 75 ex. den 20/11

och 120 ex. den 30/11 (PLt).

Bland de 32 decemberrapporterna noterades några större flockar som 80 ex. i Västerviken och 115 ex. i Häggnäsviken den 10/12 (HN, EE), 145 ex. den 10e vid Häggnäsviken (HA, ISA) och 160 ex. den 26e vid Tullgarns slott (JE).

SMÅSKRAKE (*Mergus serrator*)

12 rapporter.

Endast en notering under januari då en hane sågs vid Västerviken, Tullgarn den 9/1 (HA, ISA) och en under december med 6 honfärgade och 1 hane den 15/12 vid Tunanäs, Mörkö (SC, JE). I övrigt sågs bl.a. 5 ex. vid Hornö den 1/5 (JE, SC, MBt), 3 ex. vid Häggnäsviken den 12/5 (JO), 2 ex. i par den 6/6 vid Kålsö, Mörkö (PLt) och 1 par den 27/6 vid Egelsviksskär, Mörkö (BH, UM, KL). Ute på Himmerfjärden sågs 6 ex. den 16/11 (SC).

STORSKRAKE (*Mergus merganser*)

Ca 280 rapporter

Större ansamlingar, 100 ex. eller fler, noterades under vinter/vår och höst/vinter enl. följande:

Tullgarnområdet:

Tullgarnsnäs 130 ex. den 16/3 (ALg), 200 ex. den 23/3 (JE, SC),

Häggnäsviken 200 ex. den 16/3 (KN, AGr), 250 ex. den 22/12 (MBI, RWs, JO),

Tullgarn slott 220 ex. den 22/12 (KHä).

Mörköområdet

Björkarösund 650 ex. den 24/3 (PLt), 500 ex. den 15/11 (PLt), 150 ex. den 15/11 (KM), 950 ex. den 30/11 (PLt),

Boviken 300 ex. den 10/11 (JE).

Häckningar där pulli rapporterats var som följer: Farfars udde, Turinge den 3/6 7 pulli (HH), Egelsviksskär, Mörkö den 27/6 2 honor med 5 + 8 pulli (BH, UM, KL), Fifång, Mörkö den 2/7 1 hona med pulli (MN), Skanssundet den 3/7 5 1K (PLt).

VAKTEL (*Coturnix coturnix*)

Vaktel hördes spela vid Mörkö kyrka den 2/6 (UM, ALg), vid Baggtorp, Mörkö den 11/6 (JE) och vid Dåderösund, Mörkö den 17/6 (PLt).

RAPPHÖNA (*Perdix perdix*)

28 rapporter.

Samtliga rapporter är från Mörkö. Elva vinterfynd under januari – februari föreligger från norra delen av ön. Som mest noterades 20 ex. den 9/1 vid Fälten Norra Mörkö (KM). Efter den 20/2 gjordes inga fynd förrän från den 3/9 (PLt) och resten av året. Antalet som då angivits var praktiskt taget genomgående 6 ex.

ORRE (*Tetrao tetrix*)

Den 20/3 noterades en förbiflygande tupp vid Vattgruvmossen, Överjärna (JE). Härifrån finns sedan en handfull rapporter under våren. Oftast rörde det sig om enstaka tuppar mer eller mindre uppskrämda (JE, AK, OW) men den 13/4 hördes spel från 6 tuppar (JO). Ytterligare spel hördes den 15/4 (PLt) och den 25/4 (OW).

Vid Ogan, Överjärna hördes orrspel den 9/5 från Vattgruvshället (HA, ISA). Vid Bredvikskorset, Turinge skrämdes en höna upp tillsammans med 4 pulli den 3/7 (HH). Detta är den andra konstaterade häckningen i vårt område de senaste 50 åren enligt Artportalen.

TJÄDER (*Tetrao urogallus*)

Färsk spillning efter tjäder noterades vid Vattgruvmossen, Överjärna den 3/3 (VC). Närvaron av tjäder noteras oftast med hjälp av just spillning. Så var fallet enl. följande: Stora Envättern, Vårdinge den 18/5 (BT), den 25/5 (BTö, BSL m.fl.), den 22/10 + flera datum fram till 6/11 (BTö), Stora Alsjön, Vårdinge den 28/8 och den 16/10 (PA, RF) och den 20/11 (MAn).

Enstaka tjädrar, vanligtvis tuppar, skrämdes mer eller mindre upp enl. följande: på vägen norr om Palmskog, Överjärna den 20/3 (JE), vid Stora Alsjön den 4/5 (TJä), den 16/10 (PA, RF), vid Stora Envättern den 22/10, 4/11 och 6/11 (BTö).

JÄRPE (*Tetrastes bonasia*)

Ingen järpe rapporterad det här året.

SMÅLOM (*Gavia stellata*)

En smålom i sommardräkt sågs utanför Hornö, Mörkö den 22/4 (PKy).

STORLOM (*Gavia arctica*)

165 rapporter

Årets första storlommar, 2 ex, noterades den 29/3 i Norra Yngern vid Ekuddsfjärden, Turinge (HH). Den 12/4 sågs 5 ex. på denna lokal (HH). Andra lokaler där 2 ex. i par angivits är Dillnäsvisken, Hölö den 19/4 (AWb), Sörsjön, Hölö den 1/5 (JE, SC), St. Envättern, Vårdinge den 4/5 (TJa), Lilla Måsnaren, Turinge den 11/5 (HA, ISA), i södra Yngern, Bommersvik, Turinge den 14/5 (HS).

Pulli och 1K-fåglar rapporterades från: 1 ex. från Ekuddsfjärden den 22/5 (HH), 2 ex. från Norra Yngern vid Polisvisken den 12/7 (HH), 1 ex. från Yngsön, Sanduddsfjärden den 13/7 (HH), 1 ex. vid Polisvisken den 17/7 (HH), 2 1K fåglar vid St. Stensjön, Mölnbo den 22/8 (SB), 1 1K-fågel i Bergasjön vid Mölnbo, Vårdinge den 22/8 (SB), 1 1K NV Yngern vid Björknäsudd, Turinge den 24/8 (SB), 1 1K i Trönsjön, Vårdinge den 24/8 (SB), 1 1K vid Malmsjön, Turinge den 25/8 (SB), 1 1K vid Vällingen, Tvetta den 26/8 (SB).

Årets sista observation gjordes av ett sträckande ex. vid Pilkrogsviken, Ytterjärna den 12/10 (ALg).

SMÅDOPPING (*Tachybaptus ruficollis*)

28 rapporter

1 ex. sågs i Södertälje hamn den 3/1 (KE). Ytterligare fynd av 2 ex. gjordes på Norra Mörkö, dels vid Björnhagen den 20/1 (LS) dels vid Skanssundet den 25/1 (HA, ISA) och den 26/1 (MFr, SLo). Därefter finns inga rapporter förrän den 28/8!

Den första fågeln på hösten var en 1K vid Häggnäsviken den 28/8 (SC). Alla övriga augusti observationer gjordes också vid Häggnäsviken. Den 29/8 sågs 2 ex. (JE, SC) medan resten var enstaka individer (JO, SC), bl.a. ytterligare 1 1K fågel (SC).

Antalet sedda i september var fler till antalet. I Häggnäsviken var antalet genomgående 3 ex. fr.o.m. den 9e t.o.m. den 22e (SC, JE, HA, ISA, HN, EE, PRn). Sista dagarna i september sågs den 24e i Lina Lersjö, Södertälje 1 adult med 1 pulli (SC), enda häckningsindiciet detta år således och dessutom ett sent sådant. Rapport härifrån även den 29e med 2 ex. (JE).

Den 30/9 sågs 1 ex. vid Sundsvik Hills viltvatten, Turinge (NJ).

Den 10/10 noterades 1 1K i Lina våtmark (SC). Den 12/10 sågs 1 ex. i Lina Lersjö (BSi) och den 18/10 3 ex. (BM). Tre observationer i Häggnäsviken den 13e och 22/10 samt en vid Tullgarnsnäs gällde enstaka individer (CL, SC, JE, KHä).

En vinterobservation blev det på slutet: 1 ex. vid Västerviken den 24/12 (KHä).

SKÄGGDOPPING (*Podiceps cristatus*)

Ca 170 rapporter.

Årets första noterades den 14/3 med 1 ex. vid Skanssundet (UM) och dagen efter med 1 ex. vid Saltskogsfjärden, Södertälje (SC).

Ruvande fåglar rapporterades från Östertälje station, längst in i Igelstaviken den 28/4 (MN, MWn), från

AstraZeneca, Snäckviken den 28/4 (TEk). Enstaka pulli sågs sedan i Torpa, Södertälje den 16/6 (FTf), vid Skanssundet den 13/9 (KM) och vid Dåderö skär, Mörkö den 22/9 (PRn).

Högsta noterade antal var 42 ex. vid Tullgarnsnäs, med koloni i Rävshalaviken, den 24/5 (BLj, LP), 60 ex. vid Häggnäsviken den 11/8 (CL) samt 55 ex. i Östra Gripsholmsviken vid Näsby, Turinge den 14/12 (MBI), som samtidigt är årets enda vinterakttagelse.

GRÅHAKEDOPPING (*Podiceps grisegena*)

Två observationer gjordes i år. Den 7/4 sågs 1 ex. vid Sundsvik Hills viltvatten, Turinge (MA) och den 15/9 1 ex. i Häggnäsviken, Tullgarn (KHä).

SVARTHAKEDOPPING (*Podiceps auritus*)

52 rapporter

Årets första observation gjordes vid Lina Lersjö den 1/4 (SC). Under april fram till den 9e rapporterades 1 á 2 ex. Den 14/4 sågs 2 ex. i par (RWs) och den 18/4 4 ex. (AJo). 4 ex. rapporterades sedan flera gånger. Den 24/4 hade antalet sedda ökat till 6 ex. (SB) och den 5/5 5 ex. (JIS). Några rapporter härifrån finns sedan fram tom den 16/6 men avser endast enstaka gamla fåglar.

En annan lokal med svarthakedoppingar är Sundsvik Hills viltvatten, Turinge. Här sågs 1 ex. den 7/4 (MA). Nästa rapport kom den 28/4, nu med 2 ex. (HH). Den 4/5 sågs 4 ex. (MFr, SLo) och den 5/5 6 ex. (MA). Därmed var det slut på rapporter från denna lokal.

En tredje lokal var Simsjön, Hölö. Första observationen där gjordes den 4/5 med 2 ex. (SC, JE). Den 5/5, 9/5 och 11/5 rapporterades 2 ex. i par (PKy, HA, ISA, BLj). Sedan var det slut med rapporter.

Vid Gliasjön, Ytterjärna finns bara ett rapporterat besök. Den 1/6 sågs då 2 ex. i par och under "Aktivitet" finns angivet bo, ägg/ungar (SC).

I Viksberg, Östertälje sågs 2 ex. i par den 21/4 (RWs) och i Hummelhaga, Överjärna 1 ex. den 29/4 (SC).

I Tullgarnområdet vid Västerviken observerades 3 ex. den 12/4 (BH, UM, KL, AMä), vid Tullgarnsnäs 4 ex. den 14/4 (KE), vid Häggnäsviken 2 ex. den 8/5 (JE), vid Rävshalaviken 1 1K den 6/8 (HN) och vid Tullgarnsnäs den 12/8 2 1K (HN, EE).

Årets sista observation gjordes vid Tullgarnsnäs den 15/9 med 1 ex. i sundet mot Fridön (SC).

Återigen ett år då vi inte har en aning om ifall det sker någon reproduktion i vare sig Simsjön, Lina eller Sundsvik!

STORSKARV (*Phalacrocorax carbo*)

145 rapporter, nästan en fördubbling av fjolårets 80-tal.

Under *januari* finns rapporter från Mellersta Mörkö fram till 15/1 om som mest 15 ex. (KE).

Dessutom strörapporter om 1-2 ex. nära Södertälje: Viksberg den 10+14/1 (HA, ISA), Igelstaviken den 27/1 (JO) och Maren den 28/1 (UM).

Större ansamlingar, 100 ex. eller mer, noterades framför allt i Tullgarnområdet och var enligt följande:

150 ex. den 11/4 (HN), 500 ex. (grov skattning) den 28/4 (KN), 100 ex. den 19+28/5 (Ker, MHm), 150 ex. den 1/6 (PRn), 125 ex. den 16/7 (EE, HN), 400 ex. den 12/8 (EE, HN) samt den 18/9 250 ex. vid Skanssundet (SC).

December 2 rapporter om 4 resp. 20 ex. från Tunanäs resp. Björnhagen, Mellersta Mörkö den 15/12 (JE, SC).

Inga häckningar har rapporterats.

RÖRDROM (*Botaurus stellaris*)

Rördrom hördes spela vid Ekensberg/Lurberget, Överenhörna den 14/4 (RLo) (JE), den 24/4 (ISA, HA) och den 27/4 (JO).

Rapport om spelande hörd också vid Nora Hage, Mellersta Mörkö den 4/4 (MBt), vid Kålsö, Södra Mörkö den 24/5 (UM, ALg) samt från Näsby gård, Vårdinge den 1/6 (JE).

ÄGRETTÄGER (*Ardea alba*)

Hela 32 rapporter i år från Tullgarnområdet samt 5 från Mörkö.

De flesta av dessa avser 1 eller 2 ex. från den 12/5 till den 4/6, samtliga från Näset eller Västerviken, Tullgarnområdet (NJ, LAr, UM, ALg, HN, ISA, HA, JE).

Från Hägnäsviken rapporter om upp till 3 ex. den 29/8–10/9 (NK, HN, EE m.fl), från Björkarösund, Mörkö 1 ex. den 10/9 (KE, SC m.fl.) och söder Mörköbron 1 ex. den 20/10 (SG).

GRÅHÄGER (*Ardea cinerea*)

Vinteriakttagelser:

Häger rapporterades 42 gånger under *januari* månad från:

Torpadiket, Södertälje 9 rapporter med upp till 6 ex. den 19/1 (TS, CK).

Skansundet, Norra Mörkö 13 rapporter med upp till 8 ex. den 9/1 (KM).

Dessutom enstaka rapporter med upp till 6 ex. från Igelstaviken i Södertälje (TS, CK), Pilkrogsviken i Ytterjärna (JW, GW), Mellersta Mörkö (SC, JE), Tveta och Sigtunaån i Vårdinge (JE).

Under *februari* inkom 15 rapporter från i stort sett samma lokaler som under januari och med som mest 5 ex.

Under *december* inkom 15 rapporter varav hälften från Skansundet, Mörkö med som mest 18-22 ex. den 16/1 (PLt, SC). Resterande rapporter är från Pilkrogsviken, Ytterjärna, från Västerviken, Tullgarnområdet, från Sigtunaån, Vårdinge samt från Södertälje och avser enstaka individer.

Som vanligt inga rapporter med häckningskriterier.

BIVRÅK (*Pernis apivorus*)

Tidigaste rapporten kom den 19/5 dels från Hjortsberga, Vårdinge med 1 ex. (JJ) och från Geneta, Södertälje med 2 ex. (SLo, MFr). Ytterligare 2 rapporter under maj, Allevägen, Nykvarn den 21/5 (BKy) och Tysslinge, Östertälje den 27/5 (UM).

10 rapporter under häckningstiden (juni-början augusti) på olika platser, alla avseende ett ex. Därav hälften av dem från Hölö enligt: Hölö trafikplats 1/6 (LW), Hägnäsviken, Tullgarn den 2/6 (JE), Simsjön Hölö den 12/6 (BH, UM, AMä), väster Mörköbron den 2/8 och Ekbacken, Tullgarn den 8/8 (RNa). Av resterande rapporter är två från Sandaområdet, Mörkö den 2/6 (PLt) och den 16/7 (MBt), de återstående från Vällinge den 10/7 (BW) och Almnäs den 17/7 (SC), båda Tveta, slutligen Mikaelgården, Ytterjärna den 12/8 ej sträckande (AR).

Övriga 8 observationer, tiden 18/8-22/9 härrörde från höstflyttningen varav 6 från Mörkö/ Tullgarnområdet (SEn, UM, AMä, BH, JE, AR, ISA, HA, SC), alla avseende 1 ex. Övriga två rapporter var från Ogan, Överjärna 2 ex. (JK) och Aspbacken, Mörkö 1 ex. (BR).

BRUN GLADA (*Milvus migrans*)

En rapport i år, från "E4-an" 1 km norr Hölö den 26/5 (UTö).

RÖD GLADA (*Milvus milvus*)

Under året inkom 5 rapporter av 1 ex., jämförbart med de senaste åren: Västerviken, Tullgarnområdet den 3/4 (SC), Moraberg, Södertälje den 8/7 (RKö), Mikaelgården den 20/7 (AR), Skyttorp, Tullgarnområdet den 17/9 (AR) samt Smesta, Hölö den 5/11 (HS).

HAVSÖRN (*Haliaeetus albicilla*)

Antalet havsörnsrapporter uppgick till nästan 530 st, betydligt fler än föregående år.

Inom området öster E4an från Södertälje kommuns sydgräns upp till överfarten av Södertälje kanal och vidare norrut genom centrala Södertälje utefter farleden förbi Viksberg till Mälaren, så återfanns ca 90% av iakttagelserna även i år. Övriga rapporter:

- Hölö, Simsjön 3 rapporter om som mest 3 ex.

- Vårdinge 8 rapporter om 1 ex.

- Ytterenhörna 9 rapporter om som mest 6 ex.
- Överenhörna 10 rapporter om som mest 9 ex.
- Turinge, 4 rapporter om som mest 2 ex.
- Taxinge 1 rapport om 1 ex.

Det finns 33 rapporter om fler än fem individer från samma lokal, datum och rapportör, största antalen:

- 28 ex. Dåderösund, Norra Mörkö den 22/4 (PLt)
- 26 ex. Björkarösund, Norra Mörkö den 29/4 (MBt)
- 25 ex. Dåderösund, Norra Mörkö den 29/4 (PLt)
- 24 ex. Björkarö, Norra Mörkö den 1/5 (KW, SPe, PEP)
- 21 ex. Kärleksudden, Ytterjärna den 20/4 (AR)

Det finns ytterligare 18 rapporter med minst 6 individer från Mörkö. Övriga rapporter med minst 6 ex. är från Tullgarnområdet, Hölö med 8 rapporter med som mest 12 ex. 20/7 (RNa), från Årby viltvatten, Ytterenhörna 1 rapport med 6 ex. och från Hammarbyträsk, Överenhörna 1 rapport med 9 ex.

BRUN KÄRRHÖK (*Circus aeruginosus*)

Årets första observationer gjordes vid Simsjön, Hölö den 30/3 med 2 ex. (SC, JE) och 31/3 1 ex. (ISA, HA) och 1 ex. vid Västerviken, Tullgarnområdet, Hölö den 31/3 (SKa).

Under april gjordes totalt ca 30 rapporter från följande områden: Simsjön, Hölö 7 rapporter, Tullgarnområdet, Hölö 9 rapporter, Sandasjön, Mörkö 2 rapporter, Pilkrogsviken, Ytterjärna 1 rapport, Bränninge m.fl. platser, Tvetå, 4 rapporter, Lina lersjö, Södertälje 2 rapporter och Ekensberg/Lurberget, Överenhörna 3 rapporter

Rapporter om fåglar under häckningstid (maj-juli), 1 ex. om inte annat angivet nedan:

- N Mörkö, Sandasjön 9 rapporter med som mest ett par den 2/6 (PLt)
- N Mörkö, förutom Sandasjön 7 rapporter med som mest ett par Nora gård den 18/6 (PLt)
- Övriga Mörkö, 4 rapporter med 1 ex.
- Tullgarnområdet, Hölö 11 rapporter med 1 ex.
- Simsjön, Hölö 10 rapporter med som mest ett par den 2/5 (BLj) och den 23/6 (PRn)
- Övriga Hölö, 2 rapporter med 1 ex.
- Ytterjärna, 5 rapporter om 1 ex.
- Överjärna, 2 rapporter om 1 ex.
- Tvetå, olika platser 13 rapporter med mest ett par döda skogen, Pershagen den 20/5 (SC) och den 8/6 (KE).
- Södertälje, 5 rapporter om 1 ex. varav 4 från Lina lersjö
- Östertälje, 1 rapport om 1 ex.
- Ytterenhörna, 1 rapport om 1 ex.
- Turinge, Nykvarn, 3 rapporter om 1 ex.

1K-fåglar noterades vid 11 tillfällen (förra året 14 tillfällen). 6 av rapporterna är från Mörkö, övriga från Tullgarnområdet. Två rapporter den 13/8 från Norra Mörkö kan indikera häckning där.

BLÅ KÄRRHÖK (*Circus cyaneus*)

I år 24 rapporter vilket är ungefär som förra året (2018 22 st, 2017 34 st). Rapporterna avser hona/honfärgad om inget annat anges.

Ingen *vinterrapport* i år (en förra året).

10 vårrapporter:

- Sanda sjön/Fälten Norra Mörkö den 31/3 (JO), den 1/4 (KM) och den 12/4 (UM, KL, AMä, BH, PLt)
- Tullgarnområdet, Hölö en hane den 13/4 (KNn)
- Årby viltvatten, Ytterenhörna en hane den 16/4 (JE) och en hona den 9/5 (MA)
- Saltå, Överjärna en hane den 4/6 (MHm)
- Dåderösund, Ytterjärna den 7/6 (ISA, HA).

14 höstrapporter fördelade enligt följande:

September, 9 rapporter varav 7 från Tullgarnområdet (AR, RNa, ALg, SC, KHä, SB) och 2 från Norra Mörkö (PLt).

Oktober 4 rapporter, alla från Tullgarnområdet (CL, SC, ALg).

November en rapport från Norra Mörkö (CL).

ÄNGSHÖK (*Circus pygargus*)

Ingen rapport i år.

”STÄNGSHÖK” (*Circus macrourus* eller *C pygargus*)

En hona Stäpp- alternativt Ängshök rapporterades från Björkarösund, Norra Mörkö den 31/5 (JE, SC).

STÄPPHÖK (*Circus macrourus*)

En rapport i år från Häggnäsviken, Tullgarnområdet den 15/9 om en hona (JE, SC).

ORMVRÅK (*Buteo buteo*)

Vinterfynd: Januari 57 rapporter och februari 22, ungefär som föregående år.

Av dessa är knappt hälften från Mörkö, och nästan uteslutande från norra delen, och i två fall, den 3+13/1 rapporteras 2 ex. (JO). Från mellersta delen finns rapport från Aspbacken den 3/1 (MBt), från Mörkö kyrka den 10/1 (BH, AMä, UM) och från Skäsa gård den 21/1 (NW, MNn).

Från Hölö finns 22 rapporter i en båge från Stora Åby via Påläng till Norasjön. Den 3/1 rapporterar HN 4 olika ex. från Hölö kyrka, Påläng, Åtorpsgården respektive Tullgarns grindar (+ 1 ex. vid Stav). Samma dag finns rapporter om 2 ex. vid Sund (JO) respektive Hälleby (JE) och 1 ex. vid Norasjön (KHä). Den 21/1 Rapporterar NW och MNn om 1 ex. vardera vid Hälleby, Mörköbron och Pålsundet (förutom Smedsta) och det finns kvar flera individer i detta område även i februari: Hälleby och Mörköbron den 12-13/2 (NK, KHä), St. Åby den 15/2 (NK). Så i Hölö församling rör det sig säkert om åtminstone 7 individer totalt.

Från Över- och Ytterjärna finns 10 rapporter under januari-februari varav 7 från Pilkrogsområdet där 2 ex. rapporteras från Håknäs den 17/2 (HA, ISA). Dessutom rapport från Mikaelgården (AR) och från Yttereneby den 3/1 (JE, HN)

Under perioden enstaka rapporter också från Viksberg inklusive 2 sträckande den 26/2 (HA, ISA), Sydhamnsområdet i Södertälje (KE, LW), Mörby i Turinge (HH, MAn, KE), Usta, Vårdinge (CL) och Östertälje (UM). Från hela Enhörna-landet saknas rapporter helt.

Rapporterna pekar på ännu färre på Mörkö än föregående år, däremot fler i framför allt Hölö församling. Antalet rapporter och individer väster om E4-an är väldigt få. En skattning likt de senare åren hamnar på cirka 17-25 individer, färre än föregående år (SB).

Några rapporter med fler sträckande under hösten var: 16 ex. den 1/10 vid Skyttorp, Tullgarnområdet (AR) och 5 ex. den 31/10 vid Sanda gård, Norra Mörkö (BB, HAn).

December månad gav 32 rapporter, 1 ex. om ej annat anges och fördelade enligt följande:

Mörkö 12 rapporter, Tullgarnområdet 6 rapporter, övriga Hölö 1 rapport om 2 ex. väster Mörköbron den 30/12 (SG), Ytterjärna 7 rapporter, Överjärna 1 rapport, Ytter/Överenhörna 3 rapporter, Turinge 2 rapporter, varav en med 3 ex. vid Årby/Mörby (HH).

Uppskattningsvis totalt troligen högst cirka 15 individer under månaden (SB).

FJÄLLVRÅK (*Buteo lagopus*)

Januari månad gav 36 rapporter (37 föregående år och 64 året innan), februari 17 stycken. Samtliga av dessa rapporter utom 2 avser 1 ex. och kommer som vanligt från Mörkö, Hölö/Tullgarns- och Pilkrogsområdena. Undantaget är en rapport från Nibble, Vårdinge den 27/2 (KEr) och rapporter om 2 ex. kring Sandasjön den 16/2 (JE) och den 24/2 (TSn).

Nästan alla rapporter från Mörkö kommer från Sandasjön med omgivning. Undantagen är: Löten i söder den 10/2 (JE, SC) samt på mellersta Mörkö Idala den 20/1 (LS) och Nygård den 21/1 (NW, MNn).

En närmare granskning av vinterrapporterna på så sätt som gjorts de senare åren tyder på cirka 7 olika ex. varav på Mörkö 3-4 ex, Järnaområdet troligen bara 1 ex., och Vårdinge, 1 ex. Rapporterna från Pålängsområdet kan mycket väl vara samma fågel som setts på mellersta mörkö Detta är ännu färre än förra årets cirka 10 individer, som i sin tur var en minskning jämfört åren innan (SB).

Ytterligare 47 rapporter under mars-maj, färre rapporter än åren före, med den näst senaste den 14/4 från Norra Mörkö och därefter en ovanligt sen observation från den 18/5 (JE, SC).

Första höstobservationen gjordes redan den 11/8 med 2 ex. vid Turinge, Nykvarn (MAn).

Totalt 64 höstrapporter (oftast avseende 1-2 ex.), jämförbart med förra året. Av dessa från:

- Tullgarnområdet, Hölö: september 7 rapporter (med som mest 6 ex.), oktober 5 november 2 och december 1 rapport.
- Hölö (utanför Tullgarnområdet): september 1 rapport, oktober 2 stycken.
- Mörkö: september 5 rapporter, oktober 13, november 11 och december 9 rapporter.
- Ytterjärna: september 1 rapport, oktober 10, november 3 och december 1 rapport.

Dessutom finns från Lina, Södertälje en rapport i september, från Turinge i september 1 rapport, i oktober 2 och december 1 stycken, samt från Överjärna 1 rapport i december.

Som framgår ovan är de flesta av rapporterna under *november* och *december* från Norra Mörkö och avser 1-2 ex. Från Över- och Ytterjärna finns från denna tid 5 rapporter om 1 ex. Till detta ska läggas de 3 rapporterna från Tullgarnområdet och den från Mörby, Turinge (MLa). Totalt rör det sig därför sannolikt om som mest 5 individer under dessa två månader (SB).

KUNGSÖRN (*Aquila chrysaetos*)

5 observationer i år mot 8 st. 2018 och 4 st. åren före:

Ett ex. vid Kasholmsundet, Mörkö den 2/3 (YM) och 1 2K-fågel vid Pålundet Mellersta Mörkö samma dag (CÖv) och som bör vara samma fågel (SB). Därefter 1 2K vid Vackstaberget, Tveta den 31/3 (CÅ). På hösten en yngre fågel vid Hammarbyträsk, Överenhörna den 30/11 (MA) och 1 2K+ vid Åle, Vårdinge den 30/12 (NL).

FISKGJUSE (*Pandion haliaetus*)

Vårens första gjuse rapporterades den 8/3 från Sånghusberget, Överenhörna med 2 ex. (RLo) och den sista den 18/9 från Norra Mörkö (SC, MBt).

TORNFALK (*Falco tinnunculus*)

Totalt 95 rapporter under året, en ökning från föregående års låga 66 st. (ca st.125 åren innan).

Årets första rapport är från den 30/3 vid Hagaberg, Södertälje (JE).

Flest rapporter kommer från Norra (Sandasjön med omnejd) respektive Mellersta Mörkö (Nora gård med omnejd), fördelade som följer

- Norra Mörkö: april 10, maj 3, juni 4, juli 3, augusti 1 och september 5 rapporter, samtliga avser en individ förutom 2 ex. den 16/4 (NK).
- Mellersta Mörkö: april 5, maj 9, juni 11 varav 2 ex. den 22/6 (MBt), juli 5 varav 4 ex. den 22/7 (MBt), augusti 4, september 13 rapporter varav 3 ex. den 11/9 (HAn) och 2 ex. den 8/9 (KE, CL, ISA, HA).

Allt tyder på att en lyckad häckning ägt rum på Mellersta Mörkö och att detta är den enda i våra kommuner i år.

I december en rapport från Kasholmen vid Mörköbron den 3/12 (SC).

- Södra Mörkö: september 1 rapport och oktober 2, alla med 1 ex.

Från övriga delar finns det strörapporter enligt följande:

- Tullgarnområdet, Hölö, juli 1 rapport, augusti 2, september 5 rapporter varav 3 ex. den 17/9 (AR) och 2 ex. den 14/9 (ALg) och den 15/9 (JE, SC).

- En rapport vardera från Stav, Hölö, den 7/9 (JE), Pilkgrogsområdet, den 2/6 (HH, SC) och den 3/7 (CL), Stensättra, Turinge, den 19/4 (NJ), Viksberg, Södertälje, den 9/5 (MBt), Usta, Vårdinge, den 29/6 (KE), Sydhamnen, Södertälje, den 12/8 (KE) samt Lina, Södertälje, den 14/8 (MA).

STENFALK (*Falco columbarius*)

5 rapporter i år är nära medelvärdet. Alla avser 1 ex. och kommer från hösten: Tullgarnsnäs respektive Häggnäsviken, Tullgarnområdet, den 15/9 (KHä, JE, SC), Norra Mörkö den 17/9 (MBt), Ekeby, Ytterenhörna den 13/10 (MA) och Stensta, Ytterjärna den 18/10 (SC).

LÄRKFAK (*Falco subbuteo*)

Årets första rapport är från den 5/5, Kyrksjön, Hölö (SC).

Den geografiska fördelningen av rapporterna var (1 ex. om inget annat anges):

- Tullgarnområdet: Den 11/5 Norasjön (SC), den 12/7 Tullgarnsnäs (CC, MC), den 12/8 (EE, HN), den 18/8 Häggnäsviken (SEn), den 20/8 Tullgarnsnäs (LAr), den 21/8 Häggnäsviken (UM, BH, NEE, LG), den 24/8 Västerviken (KHä) respektive Tullgarnsnäs (SC), den 29/8 Tullgarnsnäs (SC, JE), den 31/8 Häggnäsviken (JE, SC), den 7/9 Tullgarns slott (AS).

- Simsjön, Hölö den 12/6 (UM, AMä, BH).

- Norra Mörkö: Sandasjön den 11/9 (SC), Björkarösund den 31/5 (PLt) och den 23/8 (MBt), vid Skansundet den 18/8 (KHä), den 21/8 (KM) och den 13/10 (KM).

- Pilkgrogsviken, Ytterjärna den 25/6 (BB, HAn), Stensta den 13/8 2 ex. (ISA, HA).

- Kallfors, Överjärna den 14/8 2 ex. (TKö).

- Viksberg, Södertälje den 14/8 (HA).

- Östertälje, den 1/9 (USe).

- Långsjön, Vårdinge den 28/8 (OW).

- Turinge: Den 30/5 Ånstasjön (PKy), den 24/6 Allevägen (BKy).

- Taxinge den 9/7 vid Snedbro, (YM).

AFTONFALK (*Falco vespertinus*)

En vårrapport den 9/5 från Norasjön, Tullgarnområdet (KH).

Under perioden 6-12/9 inkom totalt 42 rapporter från Aspbacken/Idala, Mellersta Mörkö med omnejd avseende 1-2 unga individer (AR*, JO, MBt m.fl.). Sannolikt samma fåglar som rapporterats. Inflödet av aftonfalk var i år ovanligt stort både vår och höst bland annat i Uppland.

PILGRIMSFALK (*Falco peregrinus*)

I år 19 rapporter (13 st. 2018, 12 st. 2017). Två av rapporterna avser 2 ex. övriga 1 ex.

- Mörkö: Oaxen den 26/5 (MBt), Norra Mörkö den 3/9 (PLt), Skansundet den 12/9 (ISA, HA), Sandasjön den 21/9 (PLt) och Kasholmen den 29/9 (SC).

- Tullgarnområdet: Häggnäsviken den 7/7 (CL), den 7/9 (SC), den 17/9 2 ex. (SC, JE), den 18/9 (ISA, HA), den 20/9 (JE, SC), 21/9 2 ex. (ALg), 13/10 (KHä, JE, SC, RH), och Skyttorp den 17+27/9 samt 19/10 (AR).

- Ytterjärna: Säby gård den 12/8 (NP).

- Tveta: Bränninge den 6/6 (GC).

VATTENRALL (*Rallus aquaticus*)

35 rapporter (24 st. 2018, 17 st. 2017), vanligtvis med 1 ex. per observationstillfälle och samtliga rapporterade som hörda förutom de 4 vinterobservationerna från Sigtunaån, Vårdinge, den första den 13/1 (SC, JE), därefter rapporterad den 1-2/2 (SC, JE, MBt) och 6/2 (JE).

Från Mörkö rapporterades arten från Björkarösund den 19/2 (KM), den 1/4 (KM), den 29/4 (PLt) och den 21/9 (PLt). Rapport också från Sandasjön den 17/4 (JE), Egilsviken den 29/9 (JE) och från Dåderösund den 7/6 (ISA, HA) och 14/6 (HH).

Från Tullgarnområdet: Tullgarns slott/Fågeltornet den 28-31/3 (RNa, AMä, GW, JW, KHä, ISA, HA) och Häggäsviken den 7/4 (EE).

Från Simsjön, Hölö den 7/4 (JO), den 19+22/4 (LP, BLj, KE), den 2+5/5 (BLj, PKy), den 9/5 2 ex. (ISA, HA), den 11/5 (BLj), den 24/5 2 ex. (JE) och den 2/6 (BLj).

Från Lina Iersjö, Södertälje den 3/4 2 ex. (JO).

Från Tveta: Döda skogen, den 1-2/4 (SC, AC), den 25/5 (JO), den 5/6 3 ex. (AC), 8/6 (KE), Almnäs våtmark den 8/6 4 ex. (KE).

SMÅFLÄCKIG SUMPHÖNA (*Porzana porzana*)

I år 6 rapporter (5 st. 2018) fördelade på 3 lokaler.

Jullen, Vårdinge, spel den 25/5 och 1/6 (JE) och Virsbohammar, Vårdinge, spel den 1/6 (JE) och 2/6 (KEr).

Från augusti finns 2 rapporter om sedda fåglar från Tullgarnsnäs, en äldre fågel den 6/8 (HN) och 1 1K 7/8 (JE).

KORNKNARR (*Crex crex*)

I år liksom förra året ett 20-tal rapporter avseende 1, längre fram 2 individer, samtliga från området i eller kring Skarlunda, Östertälje under perioden 23/5–8/7 (JE, JO, HA m. fl).

RÖRHÖNA (*Gallinula chloropus*)

Ett ex. om inget annat anges.

Från den 19 januari finns 3 rapporter från Skanssundet, Norra Mörkö (SC, MBt, CK, TS, PLt).

Under häckningstid finns även i år rapporter från dammen vid McDonalds, Moraberg, Östertälje den 4/4 (SC, JE, HA), den 5-6/4 (JO, KE), den 18/4 (TPe), den 7/5 (SC), den 21/6 1 ad. med 1 pulli (SC), den 6-7/7 1 ad. med som mest 3 pulli (SC, KE) och 1/8 1 ad. med 2 pulli (SC).

Övriga rapporter:

Simsjön, Hölö den 4/5 (JE, SC) och 23/6 (PRn).

Dåderösund, Ytterjärna den 7/6 (ISA, HA).

Lina våtmark, Södertälje den 14/5 (SB).

Dammarna vid Glasberga, Östertälje den 7/5 och 2 st. 1K den 13/7 (SC).

Damm syd Tuvängen den 15/7 2 ad. (SC).

Järndammen, Nykvarn, Turinge, den 4/4 och med 2 ex. den 19/5 (BKy).

Nykvarn, Turinge den 28/4, den 2/5 och vid Hökmossevägen/Järndammen den 17/9 (HH).

Västerviken, Tullgarnområdet, Hölö den 6/9 (JO).

SOTHÖNA (*Fulica atra*)

Vid Skanssundet, Norra Mörkö sågs under januari – februari som mest 270 ex. den 21/1 (MNn, MNn), 250 ex. den 18/1 (AR), den 23/1 och den 12/2 (PLt), 200 ex. den 21/1 (RWs) och den 12/2 (SC), 150 ex. 13/1 (JO).

Den 14/3 noterades 240 ex. (UM).

Högsta noteringen under hösten var vid Häggäsviken, Tullgarnområdet med 180 ex. (ALg).

TRANA (*Grus grus*)

Årets första tranor rapporterades den 2/3 vid Skyttorp, Tullgarn där 2 ex. sträckte förbi (HA, ISA) och den 3/3 vid Sånghusberget, Överenhörna 1 ex. ropade (RLo). Detta följdes från den 8/3 av dagliga rapporter, först från Hörningsholm, Norra Mörkö (GGu). 2018 kom första rapporten den 21/3.

Par i lämplig häckbiotop eller likvärdigt rapporterades från:

- Tvetå: Vällingen den 30/3 (CÅ) och Kärret, Almnäs den 15/5 (SC).
- Norra Mörkö: Sandasjön den 24/3, och 30/3 (PLt), Ledarön den 24/3 och 30/3 (PLt), Björkarösund den 1/4 (KM), 1 ex. den 16/5 (SC, PLt), Nora hage den 12/4 (MBt) och Dåderösund den 7/6 (ISA, HA).
- Hölö: Simsjön den 24/3 (AR), 2+11/5 (BLj).
- Turinge: Bårsjön den 8/4 (MLn, ALn).
- Ytterjärna: Brandalsund den 19/4 och den 10/5 (AR) och Nästappan den 2/6 (SC).
- Östertälje: Marsjön den 14/4 (PRn) och den 13/5 (HN) samt Skarlunda kärr den 10/6 (UM).

Rapporterna ifrån maj-juni ovan indikerar stationära par/häckningsförsök. I några fall är det tidigare okända eller sällan besökta lokaler, som bör kollas upp bättre kommande år. Och hur ska det tolkas när kända tranolokaler på i första hand Mörkö saknar rapporter efter mitten av april? (SB)

Konstaterade häckningar rapporterades från:

- Simsjön, Hölö med 1 pulli den 12/6 1 pulli (UM, AMä, BH) och den 23/6 (PRn).
- Stadavik, Turinge med 2 pulli den 13/6 (HH).

Större flockar om 300 eller fler observerades vid:

- Björkarösund, Mörkö den 20/8 med 360 ex., den 3/9 med 300 ex. och den 8/9 med 400 ex. (PLt).
- Berga, Norra Mörkö den 8/9 med 450 ex. (OW, AK).
- Häggnäsviken, Tullgarnområdet, med 600 rastande den 15/9 och den 17/9. (JE, SC) och 300 sträckande den 1/10 (SC).

STRANDSKATA (*Haematopus ostralegus*)

Arten infördes 2017 i rapporten. Under första halvåret inkom 88 rapporter, likartat med åren innan.

Under häckningstid (april–juni):

Rapporter från stadens närhet:

Lina (Telge hus) den 22/4 2 ex. (TEk), Sydhamnen den 24/4 2 ex. (KE), Sällskapsholmen den 26/5 2 ex. (KE), Ragnhildborg den 9/6 1 ex. (KE).

Norr ut från Pilkrogsviken:

Pilkrogsviken den 5/4 2-3 ex. (JO, AR, HA), den 11/5 1 ex. (PKy), Brandalsund den 17/4 2 ex. (ALn), Farstanäs den 29/6 3 ex. (BJ).

Skansundet, Mörkö:

33 rapporter med upp till 4 men oftast 2 ex. under hela perioden.

Övriga Mörkö:

Mörköbron den 7/4 2 ex. (PKy), den 20/4 1 ex. (AWb), Egilsviksskär den 7/4 2 ex. (JO), den 27/6 2 ex. (UM, KL, BH), Nora Holmäng den 12/4 2 ex. (MBt), Ekö den 22/4 1 ex. (PKy), Kålsö den 6/5 1 ex. (PLt), Baggtorp den 6/6 1 ex. (IC, TC) och Norrviken, Fifång den 22/6 1 ex. (TPe).

Tullgarnområdet:

Västerviken den 5/4 1 ex. (JE, SC), Tullgarnsnäs den 12/4 2 ex. (SC), den 15/4 2 ex. (PLt), den 28/4 1 ex. (KN), den 1/5 2 ex. (EE), Häggnäsviken 16 rapporter från tiden 14/4-19/5 med 4 ex. den 1/5 (EE) och 7 ex. den 10/5 (HN), i övrigt 1-2-ex.

Från andra halvåret noterades 6 rapporter, samtliga avseende 1 ex.

Skanssundet den 4/7 (UM) och den 20/7 (AKh), Tullgarnsnäs den 16/7 (EE, HN) och den 30/7 (MBt, SHL, RLo, LS, HH) samt från Fogdetorpsvägen, Södertälje förbiflygande den 31/7 (PRn).

MINDRE STRANDPIPARE (*Charadrius dubius*)

Under 1:a halvåret inkom 37 rapporter (50 st. 2018, 76 st. 2017). Den första rapporten är från Skanssundet den 5/4 (KE).

Pilkrogsviken, Ytterjärna: I april 9 rapporter från den 14/4, 5 ex. den 24/4 (CL), 4 ex. den 14/4 (MFr), 3 ex. den 17/4 (CL), 2 ex. den 15/4 (JO), den 19/4 (AR), den 22/4 (JE)(AJo), övriga rapporter 1 ex. I maj en rapport om 1 ex. den 24/5 (TSd).

I juni 3 rapporter med 2 ex. den 1/6 (DFa), 1 ex. den 13+27/6 (HH, BH, UM, KL).

Tullgarnområdet: Häggnäsviken: I april 3 rapporter med en om 2 ex. den 29/4 (CL). Västerviken: I maj 4 rapporter varav med 2 ex. den 10/5 (HN, KHä), Tullgarnsnäs: En rapport från den 24/4 om 2 ex. (JE) och från den 25/5 om 1 ex. (SC).

I juni en rapport från området om 2 ex. den 22/6 (EÖ).

Södertälje: Mälardalen en rapport den 19/5 om 2 ex. (JIs).

Östertälje: Moraberg 2 ex. den 6/5 (SC, JE), 2 ad. den 10/6 (KE).

Damm syd Tuvängen den 26/5 och 23/6 2 ex. (SC). Detta bör vara samma lokal som Moraberg! (SB)

Ärby viltvatten, Ytterenhörna: I april 2 rapporter den 16/4 (MA, JE). I maj en rapport om 2 ex. den 9/5 (MA). I juni en rapport om 3 ex. den 12/6 (SC).

För juli finns 6 totalt rapporter:

Från Moraberg rapporter den 7/7 om 2 ad. och 2 pulli (KE). Detta är den fjärde konstaterade häckningen i vårt område på 2000-talet enligt Artportalen.

Från Skanssundet en rapport om 1 ex. den 19/7 (HN, EE).

Från Pilkrogsviken 3 rapporter, från den 22/7 med 1 ex. och den 30/7 med 2 ex. (SHL, RLo, LS, HH).

För perioden aug–september noterades 4 rapporter:

Pilkrogsviken, Ytterjärna 2 ex. den 5/8 (BH, AMä, UM), 1 ex. den 29/8 (EE, HN).

Häggsviken, Tullgarnområdet, 1 ex. den 25/9 (SC), 26/9 (SC, JE).

STÖRRE STRANDPIPARE (*Charadrius hiaticula*)

Årets första rapport kom den 18/3 från Häggnäsviken, Tullgarnområdet (KHä).

Vårens största antal rapporterades med 4 ex. den 24/3 från Häggnäsviken (CL), den 31/3 från Västerviken (LS) och Häggnäsviken (ISA, HA) och den 29/4 från Tullgarnsnäs (LS).

Häckning rapporterad från Skanssundet, Norra Mörkö med 1 pulli den 17/6 (PLt).

Under sommaren/hösten sågs som mest 25 ex. den 12-13/8 (EE, HN, HH, PRn, LGK, LS) och 23 ex. den 20/8 (PLt) på Tullgarnsnäs samt 18 ex. den 21/8 på Norra fälten, Mörkö (NEE, LG).

Höstens sista rapport kom den 22/9 från Häggnäsviken om 2 ex. (EE, HN), 1 ex. (PRn).

FJÄLLPIPARE (*Charadrius morinellus*)

Ingen rapport i år. Har på senare år setts ungefär vartannat år.

LJUNGPIPARE (*Pluvialis apricaria*).

Årets första rapport den 22/3 från Björkarösund, Norra Mörkö (PLt).

Av 16 vårrapporter är 10 från Norra Mörkö med som mest 16 ex. den 29/4 (PLt).

En rapport finns från Udden, Mellersta Mörkö med 32 ex. den 1/5 (PRn) och en rapport från Löten, Södra Mörkö med 12 ex. den 27/4 (PLt).

En rapport från Säby gård, Ytterjärna med 22 ex. den 28/4 (ISA, HA).

Fyra rapporter från Tullgarnområdet om 1 ex., varav den från den 11/5 också är vårens sista Ljungpipare.

På hösten finns 24 rapporter från Norra Mörkö varav den första den 20/8 (PLt) och den sista den 16/10 (HA, ISA). Som mest noterades 17 ex. den 21/8 (NEE, LG), 35 ex. den 22/8 (KE) och 26 ex. den 18/9 (SC).

Från Pilkrogsviken finns endast en rapport om 1 ex.

Från Tullgarnområdet finns 11 rapporter tiden 18/8-21/9 med som mest 4 ex. förutom de 35 som sträckte förbi den 18/8 (SEn).

KUSTPIPARE (*Pluvialis squatarola*)

Som många gånger tidigare inga observationer under första halvåret detta år.

På hösten inkom 12 rapporter, ett ganska ordinärt antal, samtliga utom en från Tullgarnområdet.

- Häggänsviken: den 24/7 1 ex. (EÖ, JO), den 12/8 1 ex. (HN, EE), den 18/8 2 ex. (SEn), den 21/8 1 ex. (ISA, HA), den 1/9 1 ex. (KHä).

- Tullgarnsnäs: den 12/8 1 ex. (EE, HN), den 13/8 2 ex. (HH, PRn, LGK, LS), den 14/8 23 ex. sträckande och 1 ex. rastande (JE).

- Pilkrogsviken: den 12/10 1 ex. (ALg).

TOFSVIPA (*Vinlus vinlus*)

Årets första rapporter inkom från Mörkö den 16/2 med 3 ex. vid Skansundet, (AP, JE, SC), 1 ex. vid Sanda gård (PLt) och 1 ex. vid Mörköbron (JE, SC).

Vårens största antal rapporterades med tre flockar med sammanlagt 300 ex. den 24/3 på Norra Mörkö (PLt).

Under sensommaren/hösten rapporterades ca 600 ex. vid Pilkrogsviken redan den 22/7 (UM), som flest sågs ca 1000 ex. den 21/8 på Norra Mörkö (LG, NEE) och ca 1700 ex. den 12/10 på fälten, Norra Mörkö (KHä).

Årets sista rapport kom med 68 ex. från Björkarösund, Mörkö den 4/11 (PLt).

KUSTSNÄPPA (*Calidris canutus*)

Återigen ett år med relativt många rapporter av denna art.

Den första rapporten kom den 12/8 med 1 ex. från Tullgarnsnäs (HN, EE) och 1 ex. från Häggänsviken, Tullgarn (KHä). Därefter inkom följande rapporter:

Tullgarnsnäs: Den 13/8 1 ex. (StjOF-exkursion), 5 ex. den 17/8 (JE), 1 ex. den 16/8 (JSb), 1 ex. den 17/8 (KN, SB), 5 ex. den 20/8 (PLt), 2 ex. den 21/8 (BH, UM, AMä), 1 ex. den 24/8 (SC, TSd), 1 ex. den 27/8 (StjOF-exkursion).

Häggänsviken: 5 ex. den 15/8 (KHä), 2 ex. den 17/8 (KHä, JO), 2 ex. den 18/8 (SEn), 1 ex. den 19/8 (CL), 2 ex. den 20/8 (JO, KHä, RH), 2 ex. den 21/8 (HA, ISA, LG, NEE, CL), 1 ex. den 22/8 (KHä), 2 ex. den 25/8 (CL), 4 ex. den 31/8 (KHä), 1 ex. vardera den 9/9 (CL), den 12/9 (SHL), den 13/9 (SC) och den 15/9 (KHä), vilket också var årets sista rapport.

BRUSHANE (*Philomachus pugnax*)

Årets första rapport inkom från Björkarösund, Mörkö med 1 ex. den 3/4 (MBt, SC).

Under våren inkom ytterligare ett 15-tal rapporter, de flesta från Tullgarnområdet med som flest 17 ex. vid Tullgarnsnäs den 24/4 (JE).

Under sommaren/hösten inkom ett 50-tal rapporter, de flesta från Tullgarnområdet med som flest 33 ex. vid Häggänsviken den 3/9 (JE).

SPOVSNÄPPA (*Calidris ferruginea*)

Årets första rapport kom från Tullgarnsnäs med 2 ex. den 14/8 (JE). Därifrån rapporterades sedan 1 ex. den 16/8 (JSb), och 5 ex. den 20/8 (RH, LAr). Från Häggänsviken 1 ex. den 23/8 (KHä) och 1 ex. den 24/8 (EÖ). Den 27/8 2 ex. från Tullgarnsnäs (StjOF-utflykt), Den 28/8 2 ex. vid Häggänsviken (SC).

Årets sista rapport kom den 29/8 med 1 ex. vid Pilkrogsviken, Ytterjärna (HN, EE, CL).

MYRSNÄPPA (*Limicola falcinellus*)

I år inkom 3 rapporter vilket är de första rapporterna av denna art sedan 2016:

Den 24/8 1 ex. vid Västerviken (KHä), den 27/8 1 ex. vid Tullgarnsnäs (StjOF-utflykt) och 1 ex. den 28/8 vid Häggnäsviken (SC).

MOSNÄPPA (*Calidris temminckii*)

Endast fyra rapporter av denna art i år, varav den första kom med hela 11 ex. den 16/5 vid Tullgarnsnäs (SB), därefter följde rapporter om vardera 1 ex. den 20/6 vid Häggnäsviken, Tullgarn (KHä), den 20/8 vid Västerviken, Tullgarn (JO) och den 21/8 också vid Västerviken (HA, ISA).

KÄRRSNÄPPA (*Calidris alpina*)

Årets första rapport kom den 27/6 med 1 ex. vid Skanssundet, Mörkö (SC).

Under sommaren/hösten inkom ett 35-tal rapporter med stor övervikt från Tullgarnsnäs men också från övriga Tullgarnområdet, Mörkö och Pilkgrosviken. Det största antalet rapporterades med 8 ex. vid Häggnäsviken, Tullgarn den 29/8 (JO).

Årets sista rapport kom den 15/10 med 1 ex. vid Häggnäsviken (SC, PLt).

SMÅSNÄPPA (*Calidris minuta*)

Endast tre rapporter av denna art i år, samtliga från Häggnäsviken, Tullgarn och med 1 ex. vardera: den 29/5 (KHä), den 13/8 (KHä) och den 29/8 (JO).

SKÄRSNÄPPA (*Calidris maritima*)

1 ex. rastande vid Norasjön, Hölö den 8/5 (KHä).

Detta är det andra fyndet av denna art i vårt rapportområde, den första noteringen är från Skanssundet den 14/9 2003. Inlandsrapporter från södra Sverige är ovanliga, högst någon enstaka per år.

MORKULLA (*Scolopax rusticola*)

Ett vinterfynd av denna art gjordes, nämligen den 23/1 på Kålsö, Mörkö (PLt). Detta är det andra fyndet från januari-februari i vårt område enligt Artportalen, det första är från 2009.

DVÄRGBECKASIN (*Lymnocyrtus minimus*)

Endast fyra rapporter av denna art inkom i år, vilket är ännu lägre än förra årets relativt låga antal.

Den första rapporten kom den 18/4 med 1 ex. från Tullgarnsnäs (JE), därefter följde rapport den 25/4 med 1 ex. vid Nygårds strandäng, Mörkö (HA, ISA) och den 17/9 med 2 ex. vid Häggnäsviken, Tullgarn (JE, SC). Den sista rapporten kom den 31/10 med 1 ex. vid Tullgarnsnäs (PLt).

DUBBELBECKASIN (*Galliano media*)

Endast en rapport med en sporadiskt spelande individ den 10/5 vid Sandasjön, Mörkö (UM, ALg).

ENKELBECKASIN (*Galliano galliano*)

Årets första rapport kom med en spelande individ vid Sandasjön, Mörkö den 20/3 (JE). Vårens största antal rapporterades med 20 individer vid Tullgarnsnäs den 18/4 (JE).

Spelande individer under häckningsperioden rapporterades enligt följande:

Simsjön, Hölö: den 31/3 (HA, ISA) och den 2/6 (BLj)

Skanssundet, Mörkö: Åtta rapporter med tiden 1/4 -31/5 (KM, PLt, KE, UM, ALg, SW).

Häggnäsviken/Slottsparken: Sex rapporter tiden 4/4-1/6 (PLt, RNa, KE, HN, TSn, JD).

Dessutom en rapport vardera från Kålsö, Mörkö den 2/4 (PLt), från Sandasjön, Mörkö den 4/4 (PLt), från Västerviken, Tullgarn den 7/4 (RNa), från Viksberg, Södertälje den 9/5 (MBt), från Almnäs, Tveta den 9/5 (KA, MSd), från Marsjön, Södertälje: den 13/5 (HN), från Björkarösund, Mörkö den 16/5 (PLt, SC) och från Skarlunda, Södertälje den 14/6 (SC).

Årets sista rapport kom den 2/11 med 1 ex. vid Skanssundet, Mörkö (HA, ISA).

RÖDSPOV (*Limosa limosa*)

En rapport har inkommit i år, nämligen med 1 ex. vid Skanssundet, Mörkö den 15/8 (JW, GW).
Rapporterar i snitt högst vartannat år.

MYRSPOV (*Limosa lapponica*)

Samtliga rapporter av denna art inkom under augusti månad, nämligen: 1 ex. vid Tullgarnsnäs den 9/8 (HA, ISA), 2 ex. vid Häggnäsviken den 16/8 (JE), 2 ex. vid Häggnäsviken den 17/8 (CL, KHä, JSs, SB), 2 ex. vid Häggnäsviken den 18/8 (JO, SEn), 2 ex. vid Skanssundet, Mörkö den 20/8 (PLt, KE), 2 ex. vid Skanssundet den 22/8 (KE) och slutligen 4 ex. vid Häggnäsviken den 27/8 (PLt).

SMÅSPOV (*Numenius phaeopus*)

Tre rapporter detta år nämligen 2 ex. vid Tullgarnsnäs den 4/5 (GA), 1 ex. förbiflygande vid Häggnäsviken, Tullgarn den 4/5 (SC, JE) och 4 ex. vid Tullgarnsnäs den 8/5 (JE).

STORSPOV (*Numenius arquata*)

Årets första rapport avser 1 ex. vid Björkarösund, Mörkö den 3/4 (MBt, SC).

Under våren t.o.m. maj kom sedan rapporter från följande platser:

Skanssundet, Mörkö: 1 ex. den 12/4 (MBt, PLt), 1 ex. den 26-27/4 (KM, UM, ALg)

Häggnäsviken, Tullgarn: 1 ex. den 13/4 (JE, SC), 6 ex. den 20/4 (KE), 1 ex. den 21/4 (KHä) och
1 ex. den 23/4 (HA, ISA)

Tullgarnsnäs: 1 ex. den 18/4 (JE), 1 ex. den 19/4 (PLt, KHä)

Västerviken, Tullgarn: 1 ex. den 21/4 (JO)

Sandasjön, Mörkö: 1 ex. den 22/4 (PLt)

Vattgruv mossen, Överjärna: 9 ex. förbiflygande den 25/4 (OW)

Björkarösund, Mörkö: 1 ex. den 30/4 (MBt).

Under återflyttningen (fr.o.m. slutet av juni) gjordes följande observationer:

Häggnäsviken, Tullgarn: 3 ex. den 23/6 (KHä), 1 ex. den 5/8 (BH, UM, AMä), 1 ex. den 13/8 (StjOF-exkursion)

Tullgarnsnäs: 5 ex. den 16/7 (HN, EE), 4 ex. den 6/8 (StjOF-exkursion)

Pilkrogsviken, Ytterjärna: 1 ex. den 5/8 (BH, UM, AMä)

Västerviken, Tullgarn: 1 ex. den 29/8 (HN, EE)

Årets sista rapport kom med 1 ex. den 9/9 från Björkarösund, Mörkö (JE).

DRILLSNÄPPA (*Actitis hypoleucos*)

Årets första rapport inkom med 2 ex. vid Pilkrogsviken, Ytterjärna den 11/4 (AEs).

Totalt inkom drygt 30 rapporter, vilket är något färre än de senaste åren.

Spelande individer, permanent revir eller andra tecken på möjlig häckning enligt följande:

2 ex. parning vid Gerstaberg, Järna den 10/5 (AR)

2 äggskal Norrviken, Fifång den 23/6 (TPe)

Bo med ägg/ungar vid Engsholm, Mörkö den 24/6 (MFd)

2 ex. spel/sång Norrviken, Fifång den 2/7 (MN)

Årets sista rapporter kom den 27/8 med 1 ex. vid Tullgarnsnäs (StjOF-exkursion) och 5 ex. vid Häggnäsviken, Tullgarn (KHä).

SKOGSSNÄPPA (*Tringa ochropus*)

Årets första rapport kom med 1 ex. vid Skanssundet, Mörkö den 25/3 (MBt, SC).

Drygt 80 rapporter inkom i år, vilket är betydligt fler än i fjolårets ca 60.

Spelande individer eller andra tecken på möjlig häckning gjordes på följande platser:

Eriksö, Mörkö: 2 ex. den 7/4 (PKy)

Häggnäsviken, Tullgarn: den 7/4 (EE), den 19/4 (RNa), 1 ex. den 1/6 (HN)
Ekbacken, Tullgarn den 19/4 (RNa)
Grävstensskogen, Nykvarn: 1 ex. den 21/4 (HH)
Marsjön, Hall, Södertälje: 1 ex. den 13/5 (HN)
Norasjön, Tullgarn: 2 ex. den 19/5 (JO)
Farfars udde, Yngern: 1 ex. den 19/5 (HH), 1 ex. den 3/6 (HH)
Vaksta skjutfält, Almnäs: 3 ex. den 25/5 (JO), 2 ex. den 8/6 (JO)
Gliasjön, Ytterjärna: 1 ex. den 1/6 (SC)
Årets sista rapport kom den 21/8 med vardera 1 ex. vid Häggnäsviken, (AMä, UM, BH, CL) och Västerviken, (HA, ISA).

SVARTSNÄPPA (*Tringa erythropus*)

Årets första rapport inkom med 4 ex. vid Häggnäsviken, Tullgarn den 26/4 (LAr, ÖJ).
Årets högsta antal, 8 ex., rapporterades vid följande tillfällen: Egelsviken, Mörkö den 10/6 (MBt), Häggnäsviken den 18/8 (SEn), Tullgarnsnäs den 27/8 (StjOF-exkursion) och Häggnäsviken den 29/8 (HN, EE). Det finns dessutom ett flertal rapporter om 5-7 ex. rapporterade från Tullgarnområdet, mest Näset tiden 22/7-4/9.
Årets sista rapport kom med 1 ex. den 22/9 vid Pilkrogsviken (PRn) och vid Västerviken, Tullgarn (PRn, KHä).

GLUTTSNÄPPA (*Tringa nebularia*)

Årets första rapport kom med 3 ex. vid Björkarösund, Mörkö den 3/4 (MBt, SC).
Under våren inkom ett 35-tal rapporter med som högst 8 ex. den 2/5 vid Pilkrogsviken, Ytterjärna (BLj).
Sensommaren/hösten gav ett 80-tal rapporter med som flest 11 ex. vid Häggnäsviken, Tullgarn den 16/8 (KEr)
Årets sista rapport kom den 2/10 med 1 ex. från Häggnäsviken (SC).

GRÖNBENA (*Tringa glareola*)

Årets första grönbena rapporterades med 2 ex. den 29/4 från Dåderösund, Mörkö (PLt).
Vårens största rapporterade antal uppgick till endast 4 ex. rapporterade från Norasjön, Tullgarnområdet den 9/5 och den 10/5 (HN, EE).
Sommaren/hösten gav ett 60-tal rapporter med som flest 60 ex. vid Tullgarnsnäs den 22/7 (HN, EE).
Årets sista rapport kom med 1 ex. från Häggnäsviken, den 31/8 (KHä).

RÖDBENA (*Tringa totanus*)

Årets första observation gjordes vid Häggnäsviken den 29/3 (MAJ).
Spelande individer eller andra tecken på häckning rapporterades från följande platser:
Ekbacken, Tullgarns slott: 1 ex. den 3/4 (RNa), 1 ex. den 1/5 (RNa)
Skanssundet, Mörkö: 3 ex. den 14/4 (PKy), 2 ex. den 22/4 (PLt)
Tullgarnsnäs: 2 ex. den 21/4 (RLk), 2 ex. den 27/4 (PLt)
Häggnäsviken, Tullgarn: 4 ex. den 22/4 (PKy), 2 ex. den 10/5 (HN), 4 ex. den 18/5 (TSn, JD)
Pilkrogsviken, Ytterjärna: 2 ex. den 2/5 (HH), 6 ex. den 10/5 (AR), 1 pulli den 24/6 (CL)
Helgö, Mörkö: Den 11/5 (PKy)
Årets största antal rapporterades med 8 ex. vid Skanssundet, Mörkö den 22/4 (JE).
Årets sista rapport kom med 1 ex. den 23/9 från Skanssundet, Mörkö (PLt).
Enligt Artportalen är rapporten om pulli från Pilkrogsviken den första därifrån under 2000-talet. Under denna period finns också rapporter från Tullgarnområdet om pulli under 5 olika år.

ROSKARL (*Arenaria interpres*)

Liksom i fjol inkom en rapport av denna art, nämligen 1 ex. vid Häggnäsviken den 12/8 (KHä).
Detta är den 7:e rapporten av denna art under 2000-talet i vårt rapportområde.

DVÄRGMÅS (*Hydrocoloeus minutus*)

Ett ex. Norasjön, Hölö den 5/5 (JO) och 2 ad. Kyrksjön, Hölö samma dag (SC, SB, JE) samt 2 ex. Häggnäsviken, Tullgarn den 8/5 (KHä).

SKRATTMÅS (*Larus ridibundus*)

Största ansamlingen detta år, 600 ex. rapporterades den 4/4 vid Mörköbron (JE).

Från Sundsviks Hills viltvatten, Turinge rapporterades som flest 60 ex. den 5/5 (MA)

Från Simsjön, Hölö rapporterades om 4 ruvande par den 11/5 (BLj), den enda rapporterade häckningen i år.

SILLTRUT (*Larus fuscus*)

Årets första rapport kom med 1 ex. från Maren, Södertälje den 21/3 (SC).

Rapport om minst 16 ad varav 4 ruvande på ett litet skär utanför Brandalssund, Ytterjärna den 7/5 (UM, ALg).

Den 11/5 observerades 4 ex. i parningscermoni vid Skanssundet, Mörkö (MBt).

Årets sista rapport kom den 23/8 med 1 ex. vid Skanssundet, Mörkö (MBt)

GRÅTRUT (*Larus argentatus*)

Årets största ansamling rapporterades med 2100 ex. den 7/3 vid Pilkrogsviken, Ytterjärna (JE).

SKRÄNTÄRNA (*Sterna caspia*)

Ett drygt 25-tal rapporter inkom i år, mellan den 3/4 och den 27/8, vilket är betydligt färre än förra årets 45-tal.

Övervägande delen av rapporterna kom från Tullgarnsnäs men också några från Mörkö och Häggnäsviken. I samtliga fall rörde det sig om 1-3 fåglar vid varje rapporttillfälle.

SILVERTÄRNA (*Sterna paradisaea*)

Årets första rapport kom den 27/4 från Tullgarnsnäs (PLt, KHä).

Fåglar i lämplig häckningsbiotop rapporterades enligt följande:

Tullgarnsnäs: 4 ex. den 25/5 (SC), 10 ex. den 30/5 (SC), 4 ex. den 1/6 (HN), 10 ex. den 16/7 (HN, EE)
Egelsviksskär, Mörkö: 10 ex. ruvande den 12/6 (BH, UM, AMä), Pulli/nyligen flygga ungar den 27/6 (BH, UM, KL)

Årets sista rapport kom med 1 1K vid Häggnäsviken, Tullgarn den 2/10 (SC). Det senaste datum arten tidigare setts i vårt område enligt Artportalen är den 7/9 1996, och detta är den enda septemberobservationen över huvud taget.

SKOGSDUVA (*Columba oenas*)

Årets första rapport kom med 1 ex. sträckande vid Dåderösund, Mörkö den 15/2 (PEP).

Vårens största flock rapporterades med 20 ex. på fälten N. Mörkö den 11/5 (MBt).

Spelande individer och/eller permanent revir noterades enligt följande:

Bokskogen, N. Mörkö: 1 ex. den 16/2 (PLt), 2 ex. den 1/4 (KM), 2 ex. parningscermoni den 6/4 (PLt)

Tullgarnsnäs: 1 ex. den 16/3 (ALg), 2 ex. den 11/4 (HN), 2 ex. den 25/4 (HN), 1 ex. den 28/4 (KN),

1 ex. den 24/5 (BLj), 1 ex. den 1/6 (HN, EE), 1 ex. den 6/8 (HN)

Ekö, Mörkö: 1 ex. den 19/3 (PLt)

Ledarön, Mörkö: 1 ex. den 22/3 (PLt)

Hörningholm, Mörkö: 1 ex. den 24/3 (PLt)

Engelska parken, Tullgarns slott: 2 ex. den 25/3 (RNa)

Sandasjön, Mörkö: 1 ex. den 27/3 (HA, ISA), den 14/4 (PKy), 1 ex. den 3/5 (KE), 1 ex. den 12/6 (BLj)

Slottsparken, Tullgarn: 1 ex. den 29/3 (AMä, TSd), 2 ex. den 30/3 (ÖS, CL), 2 ex. den 2/4 (KN),

1 ex. den 7/4 (EE), 2 ex. den 11/4 (HN), 1 ex. den 13/4 (OM), 1 ex. den 22/4 (PKy, MBI), 1 ex. den 28/4 (KN), 2 ex. den 11/5 (RNo), 1 ex. den 19/5 (KEr), 2 ex. den 11/8 (CL)
Häggnäsviken, Tullgarn: 1 ex. den 29/3 (FGr), 1 ex. den 30/3 (MB), 1 ex. den 18/5 (TSn, JD), 2 ex. den 19/5 (KEr), 2 ex. den 8/8 (HN)
Ragnhildsborg, Södertälje: Den 31/3 (KE)
Ekhagarna, N. Mörkö: 2 ex. den 1/4 (KM), 1 ex. den 16/5 (KM)
Sanda gård, Mörkö: 2 ex. den 1/4 (KM)
Stensättra gård, Nykvarn: 1 ex. den 19/4 (NJ)
Simsjön, Hölö: 1 ex. den 19/4 (BLj, LP), 2 ex. den 11/5 (BLj), 2 ex. den 2/6 (BLj)
Norra Mörkö: 5 ex. den 26/4 (KM)
Västerviken, Tullgarn: den 5/5 (PKy), 1 ex. den 1/6 (HN), 1 ex. den 5/8 (BH)
Salem, Södertälje: 1 ex. den 15/5 (EZ, FE)
Kålsö, Mörkö: Den 30/5 (PKy)
Tullgarns ladugård: 2 ex. den 1/6 (HN)
Djurgården, Tullgarn: 2 ex. den 1/6 (HN, EE), 2 ex. den 2/6 (MB, HH, TSd), 1 ex. den 29/6 (AJ)
Dåderö skår: 1 ex. den 1/6 (SB)
Korpberget, Viksberg, Södertälje: 1 ex. den 18/6 (AHI)
Skanssundet, Mörkö: 1 ex. den 25/7 (UM), 1 ex. den 5/8 (BH).

Den största höstflocken rapporterades med 150 ex. vid Björkarösund, Mörkö den 13/9 (KM).
Årets sista rapport kom med 2 ex. sträckande förbi Häggnäsviken den 18/10 (KHä).

RINGDUVA (*Columba palumbus*)

10 rapporter under *januari– februari*, vilket är fler än de två föregående årens endast 4 rapporter vardera. Den första observationen gjordes den 17/2 med 1 ex. vid Sandasjön, Mörkö (SC) och 1 ex. vid Ragnhildsborg, Södertälje (KE), därefter rapporterades 2 ex. den 21/2 vid Tallhöjdsvägen, Södertälje (JO), den 22/2 1 ex. vid Eldarevägen, Nykvarn (MFr), den 23/2 2 ex. vid Södertälje kyrkogård (IK) och 1 ex. vid Mörköbron, Mörkö (PLt), den 24/2 1 ex. vid Bruksgatan, Södertälje (KE), den 25/2 1 ex. vid Hertig Carls väg, Södertälje (HAn), den 26/2 1 ex. vid Viksberg, Södertälje (HA, ISA) och 1 ex. den 27/2 vid Björkhagen, Mörkö (HA, ISA).

De första sträckande fåglarna rapporterades med 75 ex. vid Skanssundet, Mörkö den 18/3 (UM) och 30 ex. den 20/3 vid Sandasjön, Mörkö (NK). Den 1/4 noterades också 100 sträckande fåglar vid Björkarösund, Mörkö (KM)

Vårens största stationära flock rapporterades med endast 35 ex. födosökande på fälten Norra Mörkö den 11/5 (MBt).

Under sommaren/hösten noterades som flest 1250 sträckande ex. den 2/10 vid Mikaelgården, Ytterjärna (AR).

Årets sista rapport kom med 1 ex. vid Slottsparken, Tullgarn den 10/12 (HN, EE).

TURKDUVA (*Streptopelia decaocto*)

Även i år inkom ett stort antal rapporter från Hertig Carls väg, Södertälje Södra.

Den första rapporten inkom den 3/1 med 4 ex. (JO, JE).

Därefter följde rapporter om mellan 1-3 ex. samt 4 ex. i parningscermoni den 13/2 (GAv) och 5 ex. den 8/10 (SC), den 21/10 (SC) och den 23/10 (YM).

Årets sista rapport kom den 21/12 med 1 ex. (SC).

GÖK (*Cuculus canorus*)

Årets första ex. ropade den 29/4 från Sandasjön, Mörkö (PLt).

Därefter följde ett 70-tal rapporter, vilket är ungefär som föregående år.

Spridningen i vårt rapportområde är ganska stort även om Mörkö och Tullgarnområdet dominerar.

Årets sista rapport kom den 27/8 från Tullgarnsnäs (LAr).

BERGUV (*Bubo bubo*)

En ropande uv hördes den 30/11 vid Hammarbyträsk, Överenhörna (MA).

SPARVUGGLA (*Glaucidium passerinum*)

Fyra rapporter av denna art inkom i år varav de två från Horssjöarna kanske kan vara samma individ.

Den första rapporten kom från Horssjöarna, Vårdinge den 26/2 (JE).

Därefter följde rapport också från Horssjöarna den 2/3 (RH), från Farstanäs, Ytterjärna den 8/3 (IP) och från Ängsstugan, Mörkö den 25/4 (HA, ISA).

KATTUGGLA (*Strix nebulosa*)

Konstaterade häckningar i form av flygga ungar rapporterades på följande platser:

- Helgesta, Vårdinge: den 7/6 hörda ungar i bo (JE), den 8/6 flygga ungar (SB)
- Aspbacken, Mörkö: den 7/6 hörda ungar i bo (MBt) den 21/6 hittades 3 döda ungar
- Usta, Vårdinge: 2 tiggande den 8/6 (SB)
- Lina våtmark, Södertälje: den 8/6 hörda ungar (JE)
- Klosterhagen, Överenhörna: ungar den 10/6 (JE)

Spelande individer eller observationer i förmodade bohål under häckningsperioden noterades på följande platser, 1 ex. om inte annat anges:

Södertälje: Viksberg den 7/1 (HA, ISA), Borsjön den 23/4, den 16/5 (EZ)

Ytterjärna: Mikaelgården den 7/1 (AR)

Vårdinge: Molstberg den 27/2 (GC), Sjunda gård den 16/3 (KEr), Hjortsberga den 7/6 (JE)

Turinge, Nykvarn: Farfars udde 2 ex. den 7/3, därefter 1 ex. från den 1/4 fram till den 2/9 (HH), Allevägen, Nykvarn: den 21/5 (BKy)

Norra Mörkö:

Sandaomr. den 13/4 (MBt), den 15/5 (JE), den 16/5 (PLt, KM), Dåderö skär den 7/6 (JE), den 8/6 (JE)

Mellersta Mörkö:

Aspbacken, regelbundet mellan den 5/1–22/5 (MBt), Mörköbron den 22/5 (JE), Örsta den 6/4 (UEm)

Södra Mörkö: Tabors berg, Mörkö: den 6/4 UEm), Boviken den 6/4 (UEm), Löten den 25/4 (HA, ISA) och den 22/5 (JE) Lövhagen den 14/6 (PKy, HH)

Tullgarn: Ekbacken 4 ex. den 14/2 (RNa) sedan 1 ex. den 25/3 (RNa), Djurgården den 11/3 (RWs, NEE, LG), Slottsparken den 22/5 (JE)

Ytterenhörna: Ekeby den 20/7 (OAx).

LAPPUGGLA (*Strix nebulosa*)

2 rapporter av denna art i år, nämligen den 5/5 med en födosökande vid Glasbergasjön, Södertälje (BTd m.fl.) och den 12/7 vid Ryssjön, Taxinge (JNy, 3e-handsuppgift). Detta är troligen den individ som fotograferades vid Björkbro gård, Nykvarn av en privatperson som sedan visat fotot för LS.

JORDUGGLA (*Asio flammeus*)

Fem rapporter av denna art i år, nämligen 2 ex. den 18/4 och 1 ex. den 19/4 vid Tullgarns slott (JLn), 1 ex. den 27/4 vid Slessberget, Mörkö (PLt), 1 ex. den 21/5 vid Ekbacken, Tullgarn (RNa) och 1 ex. den 3/6 vid Gärtuna gård, Östertälje (LS).

PÄRLUGGLA (*Aegolius funereus*)

Liksom i fjol inkom en rapport av denna art, nämligen en spelande individ den 16/2 vid Eriksö, Mörkö (RH).

HORNUGGLA (*Asio otus*)

Ett lockläte hördes vid Skanssundet den 14/3 (UM), därefter följde rapporter om ropande vid Idala, Mörkö den 6/4 (UEm) och jagande vid Sund, Hölö den 13/5 (MBt).

Från Gärtuna gård, Östertälje kom ett flertal rapporter tiden 3-22/6 med både adulta individer, hörda ungar i bo samt upp till 4 flygga ungar (LS, HA, ISA, JO, JE, AKn, KOk, MWa, DFa, FGr, PRn, NMF). Vidare kom rapport från Idala, Mörkö med varningsläte den 4/6 (JE), 1 ex. rastande vid Mikaelgården, Ytterjärna den 6/6 (BLb), bo med hörda ungar vid Väsby-Hedetorp, Vårdinge, den 7/6 (JE), 1 ex. födosökande vid hembygdsgården, Överenhörna den 10/6 (JE) och 1 ex. förbiflygande vid Tysslinge, Östertälje den 30/7 (LW).

NATTSKÄRRA (*Caprimulgus europaeus*)

Den 1/6 rapporterades 3 ex. vid Vattgruvmossen, Överjärna (JE), därefter följde rapporter om vardera 1 ex. hörda från följande platser:

Akaren, Vårdinge: den 1/6 (JE)

Hälltorp, Mölnbo: den 1/6 (JE)

Tisjön, Vårdinge: den 2/6 (KEr)

Södra Stene, Vårdinge: den 7/6 (JE)

Valsta gård, Vårdinge: den 7/6 (JE)

Mörkö kyrka, Mörkö: den 9/6 (JE)

Hammarby träsk, Överenhörna: den 11/6 (JE)

Skarbo träsk, Ytterenhörna: den 11/6 (JE)

Ängsstugan, Mörkö: den 11/6 (JE)

Norasjön, Tullgarn: den 8/8 - satt på vägen (CL).

KUNGSFISKARE (*Alcedo atthis*)

Vid järnvägsbron, Sigtunaån, Vårdinge sågs 1 ex. förbiflygande den 10/1 (BK).

Vid Sigtunaåns inlopp noterades 1 ex. den 18/1 (SC) och vid åns utlopp 1 ex. den 6/2 (JE)

Vid Pilkrogsviken, Ytterjärna rapporterades 1 ex. den 29/8 (CL), vid Skanssundet, Mörkö 1 ex. den 12/9 (HA, ISA), vid Elba; Tullgarns slott 1 ex. den 5/10 (RNa) och vid Mörköbron, Mörkö 1 ex. den 21/10 (SC).

GÖKTYTA (*Jynx torquilla*)

16 rapporter inkom i år vilket är en halvering mot föregående år.

Årets första rapport kom den 21/4 från Hägnäsviken, Tullgarn (JO), därefter kom följande rapporter områdesvis:

Tveta: Bränninge 1 ex. den 26/4 (SC), Scania Democenter 1 ex. den 29/5 (MBt)

Mörkö: Däderösund 1 ex. den 29/4 (PLt), Söräng 1 ex. den 29/4 (HAn) Löten, 1 ex. den 20/5 (PLt),

Kålsö 1 ex. den 27/5 (PLt), Sandasjön, 1 ex. den 20/5 MBt)

Tullgarnområdet: Skyttorp 2 ex. den 1/5 (EE), 1 ex. den 22/5 (SB), 1 ex. den 25/5 (SC)

Tullgarns grindar 1 ex. den 5/5 (HA, ISA), Ekbacken 1 ex. den 12/5 (RNa), Hägnäsviken, 1 ex. den 12/5 (JE)

Hölö kyrka: 1 ex. den 15/5 (CL)

Pilkrogsviken, Ytterjärna: 1 ex. den 8/6 (JO)

Permanent revir vid Ekbacken-området samt vid Skyttorp båda Tullgarnområdet, sannolikt också på Södra Mörkö.

MINDRE HACKSPETT (*Dendrocopos minor*)

Ca 40 rapporter i år, vilket är något fler än i fjol. Rapporterna avser 1 ex. då inget annat anges. De allra flesta rapporterna kommer från Tullgarnområdet:

Tullbotorp, den 3/1 (HN)

Tullgarnsnäs den 17/2 (RNa), den 15/4 (KHä), den 18/4 (JE), den 25/4 (HN)

Slottsparken den 12/3 (SC), den 31/3 (HA, ISA), den 1/4 (HAn), den 4/4 (PLt), den 19/4 (PLt), den 21/5 (RNa) och Rävslaviken den 19/4 (PLt)

Tullgarns grindar den 5/5 (JO)

Ekbacken den 6/10 (RNa)

Häggnäsviken den 27/3 (SC), den 2/4 (KN), den 6/4 (JE, SC), 2 ex. den 12/4 (BH, UM, KL), den 19/4 (RNa), den 20/4 (MWi), den 1/5 (MWi), 4 ex. den 18/5 (TSn, JD), den 18/5 (SC, JE), den 19/5 (RNa), den 29/8 (JO) och Kasberget den 2/6 (KHä)

Ytterjärna: Mikaelgården den 3/1 (AR), den 10/10 (AR)

Södertälje: Lina gård, den 17/2 (BSi), 2 ex. den 13/4 (BSi), Lina naturområde den 23/3 (ALn) och den 3/4 (JO)

Ytterenhörna: Bastmora, 2 ex. den 26/2 (SC)

Mörkö: Sanda gården 9/3 (PLt), Eriksö, den 22/3 (MBt), Skäsa gård den 22/4 (JE), Slessberget den 18/10 (HA, ISA)

Östertälje: Tysslinge, den 2/8 (UM)

Vårdinge: Stora Småsjön den 29/10 (ASb), Envättern den 30/10 (BT).

TRÄDLÄRKA (*Lullula arborea*)

27 rapporter i år, vilket är ungefär som i fjol.

Årets första rapport kom den 2/3 från Sandasjön, Mörkö (RH). Därefter områdesvis:

Södra Mörkö: Eriksö den 28/3 (PLt), den 7/4 (PKy) och Löten den 24/5 (UM, ALg)

Mellersta Mörkö: Norakärret den 10/4 (SC)

Norra Mörkö: Sandasjön den 30/3 (PLt) och Sanda gård den 2/4 (MBt, SC)

Turinge: Stensättra gård den 15/3 (NJ)

Överjärna: Vattgruvmossen, en 20/3 (JE), Billstavägen den 29/6 (JVä)

Ytterjärna: Kallfors den 27/3 (SC)

Taxinge: grustaget Svartbro, Nykvarn: Den 30/3 (GF, KNF)

Södertälje: Lina naturreservat den 23/3 (ALn), den 29/3 (PRn)

Tullgarnområdet: Västerviken den 28/3 (HA), den 29/3 (RNa), Tullgarns grindar, 2 ex. den 28/3 (HA), den 5/5 (HA, ISA), Västerängen den 30/3 (ÖS), Ekbacken den 20/5 (RNa), Laggartorp den 31/3 (HA, ISA), Slottsparken den 10/4 (KHä) och Häggnäsviken den 29/5 (KHä), den 20-21/9 (SC)

Vårdinge: Envättern den 25/5 (BT)

Östertälje: Tullan den 29/5 (SC).

SÅNGLÄRKA (*Alauda arvensis*)

Vårens första lärkor observerades den 16/2 med 5 ex. vid Sandasjön, Mörkö och 1 ex. vid Skansundet, Mörkö (JE).

Vårens största ansamling rapporterades med 50 ex. den 15/4 på fälten Norra Mörkö (JO).

Under hösten noterades som flest 150 ex. den 21/9 vid Häggnäsviken, Tullgarn (SC).

Årets sista rapport kom med 1 ex. den 27/10 från Sandasjön, Mörkö (ÖS).

BACKSVALA (*Riparia riparia*)

Årets första rapport kom med 2 ex. födosökande vid Måsnaren, Tveta den 1/5 (JO).

Vid Underås grustag, Enhörna har noterats minst 220 bohål och svalor i luften har rapporterats enligt följande: 8 ex. den 5/5 (PKy), 4 ex. den 9/5 (HA, ISA), 80 ex. den 25/5 (BLe), 100 ex. den 30/6 (JBe) och 50 ex. den 20/7 (BLe).

Vid Norasjön, Hölö: 1 ex. den 9/5 (MBt).

Vid Järna Kross o Grus, Ytterjärna: Ett 90-tal bohål och fåglar i luften enligt följande: 5 ex. den 17/5 (SC), 50 ex. den 25/5 (BLe) och 30 ex. den 30/6 (JBe).

Vid AB 509, Ytterjärna: 40 ex. den 25/5 (JBe). (Bör vara samma lokal som Hummelhaga nedan, och är även del av lokalen ovan).

Hummelmoravägen, Överjärna: 80 ex. den 25/5 (JBe).

Lina naturreservat, Södertälje: 3 ex. den 28/5 (HN, EE).

Hummelhaga grustag, Ytterjärna: 30 ex. den 28/5 (JE), 10 ex. den 7/6 (HN, EE).

Bommersvik, Nykvarn: 5 ex. den 7/6 (HN, EE).

Snebro våtmark, Nykvarn: 50 ex. den 28/6 (YM).

Taxinge grustag, Nykvarn: ca 60 bohålor och 120 ex. den 14/7 (BKy). (Bör vara samma lokal som föregående).

Årets sista rapport var de 50 ex. som noterades vid Underås grustag, Ytterenhörna den 20/7.

Anm: Förutom våra två sedan flera år kända häcklokaler har alltså en ny etablerats i Taxinge vilket är glädjande för denna minskande art. Det finns sedan några år en arbetsgrupp i StOFs regi under ledning av BLe som håller koll på arten i Sörmland-Uppland (SB).

LADUSVALA (*Hirundo rustica*)

Årets första rapport kom den 22/4 med 2 ex. vid Simsjön, Hölö (KE) och 1 ex. vid Dåderösund, Mörkö (PLt).

Årets största flockar noterades med 300 rastande på Tullgarnsnäs den 20/8 (RH, PRn) och 450 sträckande den 17/9 vid Skyttorp, Tullgarnområdet (AR).

Årets sista svala rapporterades med 1 ex. vid Häggnäsviken, Tullgarn den 12/10 (Alg).

HUSSVALA (*Delichon urbica*)

Årets första rapport avser 1 ex. den 27/4 vid Sanda gård, Mörkö (MBt).

Observationer om bobesök eller ägg/ungar rapporterades enligt följande:

Skanssundetfärjan, Mörkö: 8 ex. bobygge den 16/5 (PLt), den 10/7 6 ex, bon med ägg/ungar (PLt), den 19/7 22 ex. vid bon, den 20/7 ses 5 ex. med föda åt ungar samt minst 7 pulli (AKh)

Ekö, Mörkö: 5 ex. bobygge den 10/6 (PLt)

Fifång, söder om Mörkö: 10 ex. bobesök den 22/6 (TPe)

Årets sista rapport är från Häggnäsviken den 18/9 (HA, ISA).

RÖDSTRUPIG PIPLÄRKA (*Anthus cervinus*)

Ovanligt magert med rapporter i år, endast en, men ett vårfynd, 1 ex. vid Björkarösund, Mörkö den 18/5 (JE, SC).

SKÄRPIPLÄRKA (*Anthus petrosus*)

Som oftast ingen rapport i år, då tydligen få av oss skådare besöker ytterskärgården (se dock förra året).

GULÄRLA (*Motacilla flava*)

Vårens första, en hane, sågs vid Västerviken, Tullgarn den 26/4 (ÖJ). Ett ex. av den sydliga rasen *flava* rapporterades den 12 och 16/5 ute på Tullgarnsnäs (JE, SC, SB). Ett ex. där även den 25/5 (SC) men sedan inga rapporter därifrån förrän den 21/8 då 10 ex. sträckte förbi (BH, UM, AMä).

Från hösten finns 22 rapporter från tiden 23/7-18/9, flest från Tullgarnområdet och Norra Mörkö men även någon från Pilkrogsviken. Höstens största samling, 20 rastande, är från Björkarösund, Mörkö den 9/9 (JE, SC).

Rapporter om den nordliga rasen saknas helt i år vilket tyder på mycket snabb passage. I övriga Sörmland sågs flest *thunbergi* kring den 13/5.

CITRONÄRLA (*Motacilla citreola*)

Inte rapporterad från vårt område i år.

FORSÄRLA (*Motacilla cinerea*) Magert med rapporter om denna ökande art, 1 2K+ hona vid Bränninge den 25/4 (HA, ISA) och 1 hane på samma lokal den 28/4 (JO). Avsaknad av senare rapporter måste tolkas som att det var högst tillfälliga fåglar (?).

SÄDESÄRLA (*Motacilla alba*)

Plötsligt den 30/3 var vårens första ärlor här enligt 7 rapporter från minst 5 lokaler! En ovanligt stor vårsamling var de 40 ex. som rastade på Norra Mörkö den 10/4 (SC).

Största samlingarna på hösten rapporterades från Häggnäsviken, Tullgarn med 200 ex. den 17/9 och 150 ex. den 20/9 (JE, SC).

SIDENSVANS (*Bombycilla garrulus*)

Under januari-februari rapporterades som mest flockar på 30-35 ex. (JO, MBt, KEr) och den sista rapporten för första halvåret avser 15 ex. och är redan från den 3/3 (RLo). Detta är ovanligt låga antal jämfört med tidigare år.

Första höstflocken om 14 ex. är rapporterad den 25/10 (AR). Under resten av året inkom sedan 65 rapporter, mer än tidigare år. Flockarnas storlek ökade efter hand, de största är: 150 ex. Västergård, Södertälje den 27/11 (SB), 150 sträckande Mikaelgården, Ytterjärna den 1/12 och 200 ex. Järna centrum samma datum (båda AR), 150 ex. Västergård den 8/12 (NK), 200 ex. Ekeby, Ytterenhörna samma datum (MA), 150 ex. Stavbolöt, Ytterjärna (NK) och 150 ex. i Järna samhälle samma dag (MBt), 250 ex. Fogdetorpsvägen, Södertälje den 13/12 (PR), 300 ex. Mariekällgården, Södertälje den 16/12 (KN), minst 200 ex. Tallhöjdsvägen, Södertälje den 19/12 (MOB) och som mest åtminstone 350 ex. samma område den 23/12 och dagarna efter (JO),

STRÖMSTARE (*Cinclus cinclus*)

Av *vintern/vårens* 17 rapporter (avsende 1 ex. om inget annat anges) är 8 från Ålö/Ålöström, Tvetas tiden 15/1 – 30/3, där bland annat 2 ex. rapporterades den 20/1 (RWs).

Från Bränninge, Tvetas finns rapporter från den 1/1 (GC), den 2/1 (JO) och den 10/1 (GHe).

Från Överjärna finns rapporter från Moraån den 3/1 (SC) och från Kallforsån den 12/1 och den 23/3 (JE) Rapporter från lite udda lokaler i Södertälje är 2 ex. den 21/1 från Ragnhildsborg (ALn, MLn) och 1 ex. den 23/2 från bäcken i Brunnsång (KE).

Höstens rapporter avser 1 ex. vardera vid fyra lokaler: Bränningeån, Tvetas den 23/11 (GH), Åleström, Tvetas och Kallfors kvarn, Överjärna, båda den 30/11 (SC) och vid Ålö, Tvetas den 7/12 (MOB),

GÄRDSMYG (*Troglodytes troglodytes*)

Vinter-rapporteringen är av samma omfattning som de senaste åren.

Under *januari* inkom 15 och under *februari* 8 rapporter, alla avseende 1 ex., varav de flesta från Mörkö eller övriga Hölö. Enstaka rapporter också från Tullgarnsområdet, Lina, Tvetas, Södertälje och Enhörna.

Under mars-juni cirka 45 rapporter om sjungande fåglar jämförbart med de föregående åren. En påbörjad häckning rapporterades från Glasberga, Östertälje den 7/5 med bobyggande fågel (AR).

Under *november* och *december* 5 rapporter vardera, färre än förra året

RINGTRAST (*Turdus torquatos*)

Arten är långt ifrån årlig i vårt område, men sågs senast förra året.

KOLTRAST (*Turdus merula*)

Hela 35 ex. sågs äta äpplen vid Tullgarns slott den 4/1 (HN) och 20 ex. rapporterades från Mikaelgården, Ytterjärna den 20 och 27/1 (AR). Den 8/3 fanns 18 ex. på samma lokal.

BJÖRKTRAST (*Turdus pilaris*)

Under de inledande vintermånaderna rapporterades som mest en flock på 65 ex. vid Tullgarns slott den 4/1 (HN) och ca 30 ex. i östra Södertälje samma dag (JO). Därefter finns bara rapporter om enstaka ex. Största höstsamlingarna sågs på norra Mörkö med 300 ex. den 20/11 (PLt) och med 500 ex. den 26/11 (UM, ALg) samt med 300 ex. den 8/12 vid Ekeby, Ytterenhörna (MA).

RÖD Vingetrast (*Turdus iliacus*)

Största vårflocken, 50 ex, rapporterades från Tullgarns gården den 13/4 (JE, SC). Den 25/10 sträckte 56 ex. förbi Skyttorp, Tullgarnområdet (AR).

DUBBELTRAST (*Turdus viscivorus*)

Årets första rapport avser 2 ex. vid Västerviken, Tullgarn den 1/3 (SC) och den 16/3 sågs 10 ex. vid Svalhagen på södra Mörkö (JE, SC). Största höstsamlingen rapporterades från Botten, Mörkö den 18/9 (MBt).

GRÄSHOPPSÅNGARE (*Locustella naevia*)

Ovanligt få rapporter i år: Ett ex. sjungande Norra Pålsundet, Hölö den 22/5 (JE) och ett ex. SV Mörköbron den 27/5 (ALg). Bedömda som samma fågel av rrk. Dessutom 1 ex. reningsdammarna, Tullgarn den 21/5 vilket alltså är årets första rapport (RNa).

FLODSÅNGARE (*Acrocephalus fluviatilis*)

Nästan årlig men inga rapporter i år.

BUSKSÅNGARE (*Acrocephalus dumetorum*)

Rapporteras nästan årligen, men saknas i år liksom den gjorde förra året.

KÄRRSÅNGARE (*Acrocephalus palustris*)

Årets första kärrsångare rapporterades liksom förra året den 24/5 nu från Baggtorp på Mellersta Mörkö (UM, ALg). Härifrån finns sedan rapporter om 1 ex. den 9 +14/6 (JE, PKy, HH) och 2 ex. den 11/6 (JE). Från Söräng inte så långt därifrån hördes 3 ex. både den 9 och 11/6 (JE) och 1 ex. den 14/6 (PKy). Den 9/6 hördes ytterligare 3 ex. på Mellersta Mörkö nämligen en vardera vid Rossholmen, söder om Nygård samt nära Mörköbron (JE). Från Sandasjön, Norra Mörkö finns 6 rapporter om 1 ex. tiden 2-12/6 (PLt, JE m.fl.) och från Björkarösund/Dåderösund som mest 2 ex. tiden 28/5-1/6 (UM, ALg, SB)

Från Pilkrogsviken, Ytterjärna finns rapporter om 1 ex. den 2, 5 och 9/6 (BLj, MBr m.fl.) och från Vissbohammar, Vårdinge den 7/6 (JE)

Från Skarlunda, Östertälje finns 9 rapporter tiden 4-16/6 med som mest 3 ex. den 14/6 (SC) och 2 ex. den 4/6 (JE). Från Tysslinge i samma område finns rapporter om 1 ex. från den 5+8+14/6 (JRy m.fl.) samt 1 ex. vid Gärtuna gård den 4/6 (JO).

Årets sista kärrsångare hördes den 12/7 ute på Tullgarnsnäs (MC).

Stefans anm: Det är som vanligt svårt att fastställa hur många individer det totalt rör sig om, men min bedömning hamnar på ca 15 ex. vilket är jämförbart med de senare åren undantaget förra årets dipp.

TRASTSÅNGARE (*Acrocephalus arundinaceus*)

En sen rapport om en sjungande fågel vid fågeltornet, Häggånsviken den 16/7 (KHä) är årets enda.

HÄRMSÅNGARE (*Hippolais icterina*)

Årets 38 rapporter är jämförbart med de flesta av de senare åren. Av dessa är 9 från Tullgarns slottspark med närmaste omgivningar tiden 28/5-29/6 och avser som mest 3 ex. (JO den 2/6). Av de fem

rapporterna från Tullgarnsnäs avser ett fall 2 ex. (BLj den 24/5). Från Skyttorp norr om "Näset" rapporterades 2 ex. den 21/5 (JE). Också från Norasjön, Tullgarnområdet finns en rapport (HN den 1/6). Från Mörkö finns också 9 rapporter varav 4 ex. rapporterades från norra Ledarön den 31/5 (SC, JE) och 2 ex. vid Skansundet den 24/5 (SC). En rapport avser 1 ex. på Hornö, Södra Mörkö den 10/6 (PLt) Från Ytterjärna finns rapporter om 1 ex. vid Mikaelgården den 12/5 och 15/6 (AR) och Saltå den 4/6 (MHm) och 4 rapporter från Döda skogen, Tveta tiden 28/5-8/6 (AC, GC, KE), från Södertälje en rapport vardera från Lina den 5/6 (PKy) och Falkvägen den 23/6 (UK) och slutligen en rapport från Korpberget, Salem den 29/5 (HA).

Rapporterna torde omfatta åtminstone 22 fåglar, vilket är jämförbart med tidigare år, och som vanligt blir individerna i slottsparken, på Näset och på Norra mörkö mest uppmärksammade.

SVARTHÄTTA (*Sylvia atricapilla*)

Två övervintrande/övervintringsförsök finns rapporterade: En hane Stafettvägen, Geneta, Södertälje tiden 24-29/1 (AEs, AR, SC) och en ad hane Morastugan, Vårvägen, Södertälje tiden 4-6/2 (RW).

GRANSÅNGARE (*Phylloscopus collybita*)

Fram till och med juni finns 27 rapporter, vilket är något fler än de flesta föregående åren. Av dessa är 11 st från slutet av maj eller senare och indikerar revirhävdande individer.

Från Vaskhusviken, Ytterjärna finns rapporter om en sjungande den 6, 13, 22 samt 29/6, och den 23/6 sågs 1 ex. med mat i näbben (samtliga AR).

NO Tveta kyrka sjöng 1 ex. tiden 24/5-6/6 (SB). Enstaka rapporter finns också från Glasberga, Östertälje den 26/5 (SC) från Skarlunda, Östertälje den 14/6 (SC) samt från Vårding den 23/6 (FvS).

Det finns också en rapport den 31/5 om en sjungande gransångare vid parkeringen till Hovsjö kolonimråde (JE, SC), där en fågel sjöng under mer än 2 månader förra året. Från denna plats hördes sedan ingen gransångare förrän den 20/6 trots regelbundna kortare besök (SB). Den fågel som då sjöng hade en kraftigt avvikande sång som finns dokumenterad på vår hemsida. Troligen är det ingen hybrid. Den hördes allt mer sporadiskt fram tom den 20/7.

(På <https://www.xeno-canto.org/collection/area/europe> kan man under sökordet "P. collybita aberrant singers" hitta inspelningar av avvikande gransångare såväl som dito lövsångare och hybrider.

Från hösten finns 21 rapporter tiden 20/9-6/10 med som mest 5 ex. vid Hägnäsviken den 22/9 och 6 ex. Döda skogen, Pershagen den 27/9 (båda SC).

BRANDKRONAD KUNGSFÅGEL (*Regulus ignicapilla*)

Andra året utan fynd i vårt område.

JÄRNSPARV (*Prunella modularis*)

En vinterobservation: 1 ex. Grönbrink, Mellersta Mörkö den 23/1 (JE, SC).

RÖDHAKE (*Erithacus rubecula*)

Flera övervintrare finns rapporterade enligt följande, med 1 ex. om inget annat anges: Tullgarns slottsparks matning fram till den 20/1 (RWs), Sigtunaån, Vårdinge den 13/1 (JE, SC), matning Talbystrand, Södertälje den 16/1 (HA, ISA), matningen, Morastugan, Södertälje vid flera tillfällen hela vintern fram till den 16/3 (RWs), den 4/2 sågs 2 ex. vid denna matning. Även rapporter från Bergviksgatan den 26/1 (IK), från Hölö avloppsreningsverk den 27/1 (SC) och Tallhöjdsvägen, Södertälje den 22/2 (JO). Noterbart är att de flesta rapporterna avser tiden fram till slutet av januari då snön och lite kallare väder kom till våra trakter. Från den 21/3 finns så rapporter som säkert avser vårflyttare.

Från "Vinterfåglar inpå Knuten" i slutet av januari rapporterades 49 ex. i våra två kommuner vilket är det högsta antalet under de senaste fem åren.

NÄKTERGAL (*Luscinia luscinia*)

Vårens första hördes den 14/5 i Tullgarns slottspark (RNa) Detta är ovanligt sent, men så var också majs första halva kylslagen.

I år 76 rapporter om sjungande fåglar vilket är fler än de senaste två åren. Högt antal sjungande mer koncentrerat rapporterades med 5 ex. från Ledarön den 31/5 (PLt), från Tveta med 5 ex. hörda samtidigt den 31/5 (SB), 7 ex. Tullgarns slottspark den 1/6 (HN) och 5 ex. Sandasjön den 7/6 (HA, ISA)

BLÅHAKE (*Luscinia svecica*)

Endast höstrapporter liksom oftast, i år endast 6 stycken, en halvering mot de föregående åren. Ett ex. om inget annat anges. Västerviken den 4/8 (JO) och den 21/8 (HA, ISA), Hägnäsviken den 7/9 (JE, SC) och den 23/9 (PLt) samt Björkarösund, Mörkö 3 ex. den 9/9 och 1 ex. den 23/9 (PLt).

Från höstperioden fram till 10 augusti finns bara ett tidigare fynd från 1995 (också den 4/8) enligt artportalen.

SVART RÖDSTJÄRT (*Phoenicurus ochruros*)

En hane födosökte vid Sanda gård, Mörkö den 5-6/4 (SC, PLt, JE). Vid Igelstaverket, Östertälje fanns också en hane den 6-7/4 (JE, HA). Någon ytterligare rapport från denna lokal där häckning skedde 2017 finns inte. Den 11/4 rapporterades en hona vid Skyttorp (HN, JE) och följande dag en hane (!) på samma plsts (BH, UM, KL, AMä). Ett par uppehöll sig vid Odals spannmålmagasin, Södertälje 28-29/4 (SC, JO) och en 2K hane sjöng där den 5/5-29/6 (SC, JO,). Nära Chassiporten i samma område. sågs en hane med föda den 26/6 (GAv)

En höstobservation finns rapporterad, vilket är mera ovanligt, en trolig 1K-fågel vid Hörningsholm den 12/9 (HA, ISA)

SVARTHAKAD BUSKSKVÄTTA (*Saxicola rubicola*)

En hane rastade den 28/3-1/4 vid Västerviken, Tullgarn (HA*, MBt, SC m.fl.). Fågeln rapporterades av mer än 60 personer och sågs antagligen av betydligt fler.

STENSKVÄTTA (*Oenanthe oenanthe*)

I år 44 rapporter under häckningstid, jämförbart med de flesta föregående åren.

Häckning konstaterad vid Hölö kyrka där 5 årsungar sågs tillsammans med föräldrarna den 5/6 (SHL), vid Nora gård, Mörkö där nyligen flygga ungar sågs den 26 och 30/6 (MBt) och vid Scania Tekniskt Centrum i Södertälje där ad med föda sågs den 28/5 och ungar den 12/6 (PKy). I sydhavnen, Södertälje sågs 2 ad. med mat i näbben den 6/6 (SHL).

Trolig häckning också vid Simsjön, Hölö där varnande fåglar rapporterades den 2/6 (BLj) så även vid Moraberg, Södertälje den 10/6 (KE).

MINDRE FLUGSNAPPARE (*Ficedula parva*)

Fynd saknas i år. Sist detta hände var år 2013 enligt Artportalen

SKÄGGMES (*Panurus biarmicus*)

Ovanligt få rapporter jämfört med tidigare år. Från den förra året nya skäggmes-lokalen Döda skogen nära Pershagen finns några januarirapporter: 1 par den 12/1 (JO), hörd den 17/1 (SC, KE) samt 2 ex. den 18/1 (HA, ISA).

Från klassiska lokaler finns rapporter om 1 ex. vid Björkarösund, Mörkö den 4/4 (NK), den 16/5 (PLt, SC) och den 18/5 (JE, SC) och på hösten 4 ex. vid Västerviken, Tullgarn den 6/9 (AR), även hörd där den 22/12 (VN) och noterad vid Rävsalaviken, Tullgarnområdet den 16/11 (HA, ISA).

STJÄRTMES (*Aegithalos caudatus*)

Rapporter om 10 ex. från Lina våtmark, Södertälje den 12/10 (BSi), Järna centrum den 8/12 (JO) och 12 ex. Tullgarns slottspark den 10/12 (HN, EE).

Under häckningstid (mars-juni) är arten rapporterad från:

Tullgarns slott eller Fågeltornet, Häggnäsviken många gånger, från Björkarö gård, N Mörkö den 12/4 (PLt), från Hornö, S Mörkö den 22/4 (PKy), från Lämbö, Hölö den 8/3 (AWb), från Bränninge, Tveta den 12/4 (GC) och den 6/5 (JM), från AstraZeneca den 28/4 och Lina den 23/4 (båda TEk) samt den 15/6 (FTf) samtliga Södertälje, L Måsnaren, Södertälje den 11/5 (HA, ISA), Rösestigen, Östertälje den 16/3 (BTd) samt Vattgruvmossen, Överjärna den 13/4 (JO).

SOMMARGYLLING (*Oriolus oriolus*)

Två olika fåglar rapporterade i år:

En hane fanns på plats vid Orangeriet/Djurgården, Tullgarns slott tiden 30/5 – 2/6 (LGu, ALg, KP m.fl.)

En hördes på norra delen av Ledarön, Mörkö den 31/5 (JE, PLt, SC).

TÖRNSKATA (*Lanius collurio*)

Antalet rapporter under häckningstid (maj-mitten på augusti), 35 stycken, är det lägsta på åtskilliga år. Häckning konstaterad vid Berga, Ytterjärna där ett par matade 3 ungar den 20/7 (AR) samt vid Rävsalaviken, Tullgarnsnäs där gamla fåglar sågs i andra halvan av juli (HN, EE) och en familj med 2 juvenila den 9/8 (HA, ISA).

Sannolika revir också vid Gliasjön (SC) och Vaskhusviken, Ytterjärna (AR) vid Löten/Kålsö (PKy, PLt, HAn, BB), vid Kalkberget, (MBt), Ekö (PLt) och Påläng (BH m.fl) samtliga Mörkö, Tullbotorp, Tullgarnområdet (HA, ISA), Almnäs, Tveta (SC) och Åby, Turinge (JSk) där fåglar setts en bit in i juni-juli men oftast bara vid ett tillfälle/lokal.

VARFÅGEL (*Lanius excubitor*)

Från vintern-våren finns 82 rapporter, ett normalt antal för de flesta senare åren.

Över 50 av dessa avser Mörkö och nästan uteslutande norra delen och då Sandasjön/Hörningsholm/Skanssundet/Norra fälten/Björkarösund. Endast i ett fall rapporteras 2 ex. från detta område (TS, CK den 19/1). Även den 10/3 finns rapport om 2 ex. men då är ett av dem från Ängsholms-korset några km norr om Sandasjön (AS).

Från Mellersta Mörkö finns rapporter från Söräng den 10/1 (BH, AMä), Baggtorp den 23/1 (JE) och den 25+28/2 (HAn, BB resp. JE), från Nora-området den 16+24/2 (JE, SC resp. FGr) och på Södra Mörkö rapporter från Boviken den 28/2 (JE), från Löten den 19/1 och 22/3 (båda MBt, SC).

Från Häggnäsviken/Fågeltornet/Slottsparken finns nästan 20 rapporter, de flesta från mars hela månaden ut. Från övriga Hölö finns rapporter från Skyttorp den 15/2 (NK), från Norasjön den 9/3 (EE) och Tullgarns grindar den 24/2 (GAv)

Återstående rapporter från första halvåret är från Pilkrogsviken den 12/1 (JWa) och den 12+30/3 (HH resp JMa) samt Vaskhusviken den 12+16/3 (JE, AR), båda Ytterjärna. Rapporter också från döda skogen, Tveta den 17/1 och 16/2 (KE, SC, JE)

Vårens sista rapport är från Sandasjön den 14/4 (BR, BSi)

Rapporterna ovan avser troligen liksom förra året totalt högst 10-talet individer, vilket är ca 2/3 av det uppskattade antalet de två föregående åren innan.

En udda rapport om ett ex. finns från Glasberga, Östertälje mitt i sommaren nämligen den 17/7 (USe). Kan det vara en felrapportering? (SB)

Från *hösten* finns 54 rapporter, fler än tidigare år, därav som vanligt flest från Sandasjön med omgivning på Norra Mörkö. Endast 2 av dessa rapporter avser 2 ex., den 15/11 (PLt) och den 27/12 (NK). Vid det senare tillfället 1 ex. längs "Dåderörakan" och det andra vid Engsholm. Från Mellersta Mörkö finns rapporter från Mörköbron den 8/11 (HAn) och den 14/12 (SC), från Baggtorp den 31/10 (HAn, BB) och 2 ex. den 10/11 (JE), från Botten den 26/10 (JE), från Björnhagen den 2/11 (SC), från Byggdegården den 2/11 (HA, ISA) och från Örsta den 15/12 (JE, SC). Från södra delen av ön finns endast en rapport från Kålsö den 26/12 om minst 1 ex. (MWn, MN)

Gissningsvis åtminstone 3 olika ex. på mellersta Mörkö ger totalt 6 ex. på ön.

Från Tullgarnområdet finns i år relativt många rapporter, de flesta, 11st. dock från Häggnäsviken/Fågeltornet under tiden 7/10 - 22/12. Rapporter från Norasjön nära kommungränsen den 22/10 (NK) och från Skyttorp den 16/11 (HA, ISA) avser troligast samma fågel som höll till vid Häggnäsviken. Däremot avser rapporten från Påläng, Hölö den 31/10 (HAn, BB) troligast en annan individ.

En rapport också från Yttereneby, Ytterjärna den 14/10 (MBt)

NÖTKRÅKA (*Nucifraga caryocatactes*)

I år endast två rapporter från första halvåret, en hörd vid Vattgruv mossen, Överjärna den 20/3 (JE) samt 1 ex. Almnäs, Tveta överflygande med mat den 8/6 (JO)

Under andra halvåret finns 16 rapporter varav 6 från Linaområdet, Södertälje där så många som upp till 7 ex. sågs den 29-30/9 (JE, SC). Förutom tre rapporter från Tullgarnområdet och en från Sandaområdet, Mörkö finns flera från Överjärna enligt följande: NO sjön Ogan den 23/8 (SB), Orrsättra den 26/8 (BLj), Övre Ogan den 28/8 (JK) och Almvik 13/11 (JE).

RÅKA (*Corvus frugilegus*)

Vårens 17 rapporter fördelar sig enligt nedan.

Ett ex. Hälleby, Hölö den 10/3 (HH).

Två ex. förbiflygande Fågeltornet, Häggnäsviken den 11/3 (RWa) respektive Tullgarns ladugård den 17/3 (KHä)

Rapporter om upp till 7 ex. finns från Pålsundet/Mörköbron/Botten/Udden på Mellersta Mörkö tiden 11/3-22/4: 7 ex. den 19/3 (SC), 5 ex. varav 4 ad. den 16/3 (JE), 3 ad. den 16/3 (MG), 3 2K den 11/3 (SC), 3 ex. den 31/3 (HA, ISA), 2 ex. den 4/4 (JE), 1 ex. den 22/4 (PKy).

1 ex. Stensta, Ytterjärna den 19/3 (SC) och 1 ex. Saltå, Överjärna den 29/3 (CCK).

Från hösten finns följande rapporter:

2 1K-fåglar Skanssundet, Mörkö den 18+23/9 (SC, CL), 1 ad. Bökesta, Hölö den 27/9 (SC), 2 förbiflygande Mikaelgården, Ytterjärna den 2/10 (AR) samt 1 1K Bökesta den 6/10 (SC).

KORP (*Corvus corax*)

Största samlingarna under året var 40 ex. Björkarö gård den 12/1 (PLt) och 30 ex. Fälten N. Mörkö den 24/2 (TS).

STARE (*Sturnus vulgaris*)

Vinterfynd: 8 ex. Tullgarns slottspark den 7/1 (CL).

Vårens första, ca 20 ex. rapporteras från Pilkrogsviken, Ytterjärna den 19/2 (AEs). Från och med den 24-25/2 rapporteras sedan enstaka ex. från Tullgarn och Pilkrogsviken.

BOFINK (*Fringilla coelebs*)

Vinterfynd:

3 ex. Mörkö kyrka den 2/1 (HAn, BB), 1 hona Eneboda, Mellersta Mörkö den 3/1 (JO), 1 ex. Tullgarns slottspark den 9/1 (HA, ISA), 1 ex. Hammarby, Mellersta Mörkö den 21/1 (NW, MNn), 1-2 ex. matning Grönbrink, M. Mörkö den 23+31/1 (JE; SC), Bergviksgatan, Södertälje en hane den 19/1-2/2 (IK), Mikaelgården, Ytterjärna tiden 2-27/1 upp till 7 ex. (27/1, AR), samt 1 hane Farfars Udde, Turinge den 5/2 (HH).

Nästa rapport är från Lämbö, Hölö den 8/3 (AW) och borde vara en hitflyttande. Den 14/3 sjöng en hane vid Mikaelgården (AR).

December: 3 ex. Bokskogen, Mörkö den 1/12 (JMa), 2 ex. Salsudd, Mörkö den 16/12 (PLt, NK), 3 ex. Tullgarns slottspark den 22/12 (MOB) samt 1 hona Pärngränd, Södertälje den 30/12 (SB). Förvånansvärt få rapporter trots det långvarigt milda vädret.

Från "Vinterfåglar inpå Knuten" rapporterades i år 61 ex. vid olika fågelbord i vårt område i slutet av januari, vilket är det högsta antalet de senaste fem åren.

BERGFINK (*Fringilla montifringilla*)

Vinterfynd: 1 ex. matning Bruksgatan, Södertälje den 2/1 (KE), 1 ex. Mikaelgården, Ytterjärna den 3+13/1 (AR), Tullgarns slott, Hölö: 1 ex. 4/1 (HN), 4 ex. 7/1 (CL), 5 ex. den 9/1 (HA, ISA) och 14 ex. den 11/1 (CL),

December: Upp till 5 ex. Bokskogen, N. Mörkö den 1/12 (JIS, JMa) och 10 ex. samma lokal den 16/12 (PLt), 1 ex. Tullgarns slottspark den 10/12 (HN, EE), 12 ex. Tomtevägen, Södertälje den 10/12 (LS) och 8 ex. Tomtevägen den 28/12 (LS), 2 hanar Södertälje södra den 18/12 (CL), 2-3 ex. Tullgarns slottspark den 21-22/12 (HN, JNy, VN), slutligen 3 ex. Pärngränd, Västergård den 30/12 (och även tidigare i december, SB).

STEGLITS (*Carduelis carduelis*)

Under *vintern* (tom 15/3) finns 42 rapporter, nära medelvärdet för senare år. Som mest rapporterades en flock på 15 ex. vid Viksberg, Salem den 2/2 (HA, ISA).

Under *häckningstid* (april-juli) inkom drygt 100 rapporter, fler än föregående år.

Av dessa är drygt 30 från Tullgarnsområdet (Hölö) och 18 st från N. Mörkö, oftast Skansundet och 30 från Ytterjärna, mestadels Mikaelgården.

Mellan tre och sex. rapporter har inkommit från Södertälje, Turinge, Tvetå och Östertälje samt någon enstaka från Taxinge och Överjärna. Således saknas rapporter bara från Vårdinge, vilket visar hur spridd arten är numera.

Nyligen flygga fåglar eller andra högre häckningskriterier har bara rapporterats från Tallhöjdsvägen, Södertälje (JO), vilket naturligtvis inte speglar verkligheten. Alla rapporterna avser i allmänhet högst 5 individer

Största *höstflockarna*: 180 ex. Stensta, Ytterjärna den 26/10 (JE), 160 ex. Västerviken, Tullgarn den 29/8 (JE) samt 150 ex. väster Kulturhuset, Ytterjärna den 15/10 (HA). Ännu den 26/12 fanns 125 ex. kvar vid Stensta (JE).

HÄMPLING (*Carduelis cannabina*)

Rapporterad under *häckningstid* (april-juli) i samma omfattning som förra året, knappt 40 gånger. Därav oftast från Norra Mörkö följt av Tullgarnområdet, därefter Ytterjärna. Även några rapporter från Södertälje och en från Tveta. Som mest angavs 7 ex. vid Moraberg i Södertälje den 7/7 (KE) och 6 ex. vid Sanda gård, Mörkö den 5/4 (HA) och Farstanäs, Ytterjärna den 29/6 (BJ). Inte i något fall har noterats några häckningskriterier, men i de två rapporterna från Moraberg och Farstanäs antyder antalet att det kan vara frågan om familjegrupper.

Största flockarna i år rapporteras från Norra Mörkö den 21/8 med 35 ex. (BH; UM, AMä) och den 6+10/10 med 30 ex. (KM, PLt).

VINTERHÄMPLING (*Carduelis flavirostris*)

Några januari-rapporter som kanske ska uppfattas som sena höstrapporter (se vädersammanfattningen): Cirka 10 ex. i gråsiskflock på Norra Mörkö den 18/1 (AR). Dagen därpå, den 19:e finns två rapporter om 1 respektive 2 ex. vid Sandasjön (MBt, SC, resp. PLt) och en rapport om 5 ex. Ekö, Södra Mörkö (TS, CK). Även den 23/1 ses 2 ex. vid Sandasjön (JE; SC).

Som oftast inga vårrapporter men en från hösten, minst 2 sträckande Pålägg, Hölö den 22/10 (SC)

SNÖSISKA (*Acanthis flammea exilipes*)

[Numera endast en ras av gråsiska]

Sex. rapporter men fem av dem kan avse samma fåglar: Den 21/1 2 ex. Aspbacken, Mellersta Mörkö (MBt) och 1 ex. Hammarby, norr Mörkö kyrka (NW, MNn), den 31/1 2 ex. matning Grönbrink, norr Mörkö kyrka (SC), den 2/2 2 ex. Grönbrink (MBt, JE, SC), den 4/2 1 ex. Aspbacken (MBt).

Från Eklundsnäs, Tveta rapporteras 2 ex. den 15/1 (HA, ISA). (rapporterades som *A. f. hornemanni*)

BÄNDELKORSNÄBB (*Loxia leucoptera*)

Rapporter saknas i år (liksom 2018 och 2016)

MINDRE KORSNÄBB (*Loxia curvirostra*)

49 rapporter, färre än förra året, varav en tredjedel från Salsudd på Norra Mörkö. Övriga rapporter är väl spridda över hela vårt område utom Enhörna-landet.

Flest rapporter som vanligt i början av året och inga under sommarmånaderna. De flesta rapporterna avser högst 10 individer och är ofta förbiflygande fåglar. Som mest rapporteras 35 ex. som en stund satt i en björk vid Salsudd den 13/1 (JO) samt cirka 20 ex. i samma område den 18/1 (AR)

STÖRRE KORSNÄBB (*Loxia pytyopsittacus*)

I år finns 8 rapporter från 6 rapportörer. Rapporterna är av lite olika kvalité, allt från förbiflygande fåglar till fåglar som setts tillsammans med den mindre arten. Båda arternas läten kan variera en del och tillhör inte de lättaste att säkert skilja åt. Samtliga rapporter kronologiskt:

Södertälje Naturskola den 11/1, 5 ex. tillsammans med 1 ex. av den mindre arten (HA, ISA)

Farstanäs naturreservat, Ytterjärna den 12/1, 1 hane i björktopp (JO)

Salsudd, N. Mörkö den 13/1, minst 1 hane bland mindre korsnäbbar (JO).

Norr Aglasjön den 18/1, 5 ex. födosökande (HA, ISA).

Skansundet, Mörkö den 9/3, 1 förbiflygande (FGr).

Vattgruvmossen, Överjärna den 20/3, 3 ex. stationära (JE).

Solvikskolan, Ytterjärna den 2/4, 3 ex. förbiflygande (GE).

Vattgruvmossen, Överjärna den 15/4, 1 födosökande (PLt).

ROSENFINK (*Carpodacus erythrinus*)

Rapporter i normal omfattning beträffande både antal (13 st.) och lokaler. Således en sjungande Linanäsvägen, Södertälje den 20/5 (BSi), återstående rapporter är från Norra Mörkö. Första rapporten därifrån är från aldungen nära "Sandakröken" den 18/5 (JE, SC). Troligen samma fågel är rapporterad från Hörningsholm den 6/6 (PLt). Från Dåderö skär/Dåderösund finns 9 rapporter om som mest 3 sjungande tiden 28/5-15/6 (MBt, SC, JE, PLt, SB, HA, ISA, MÅ). Sista rapporten är från Björkarösund den 17/6 (PLt). Om detta är en ny individ eller inte är frågan.

TALLBIT (*Pinicola enucleator*)

En oväntad händelse i höst blev tallbit-invasionen, den största i Sverige sedan hösten 2000. Första rapporten i vårt område är från den 22/10 då 11 ex. sågs vid Skyttorp, Tullgarnområdet (HA, ISA). Under oktober-november inkom sedan följande rapporter: 15 ex. Viksberg, Salem den 23/10 (HA, ISA), 4 ex. Mikaelgården, Ytterjärna den samma dag (AR), 3 ex. skyttorp den 25/10 (AR), 6+15 ex. Farfars udde, Turinge den 10/11 (HH), 15 ex. Sanda gård, Mörkö den 17/11 (SC, JE), hörd Björkarö gård, Mörkö den 20/11 (PLt), 7 ex. Järna centrum den 22/11 (SC) och 1 hona Ekeby, Ytterenhörna den 26/11 (MA).

Under december ökade antalet rapporter, men många kom från samma plats:

Minst 4 ex. Mikaelgården den 1/12 (AR) och 5 ex. vid ICA i Järna centrum samma dag (AR). Från denna lokal finns sedan 19 rapporter om som mest 12 ex. (PR) fram tom den 25/12. Dessutom rapport om 2 ex. vid Mikaelgården den 13/12 (AR) och 1 ex. vid Ekbacken, Tullgarnområdet den 17/12 (RNa).

DOMHERRE (*Pyrrhula pyrrhula*)

Rapporter från häckningstid saknas i stort helt.

Enda nämnbara samling i år är 35 ex. som åt askfrön i Tullgarns slottspark den 6/1 (JE).

STENKNÄCK (*Coccothraustes coccothraustes*)

111 rapporter är påtagligt fler än något av de senaste fyra åren men jämförbart med 2014.

Under häckningstid (april-juli) finns i år 34 rapporter, en fördubbling mot året innan.

Av dessa är många från Mikaelgården, Ytterjärna där 1-3 ex. setts tiden 1/4-21/6 (AR)

Från olika delar av Tullgarnområdet finns ett antal rapporter om som mest 3 ex. tiden 28/4-20/7

Endast tre rapporter från Mörkö, varav två tidigt under häckningstiden; Aspbacken den 14/4 (BMt), Salsudd den 26/4 (KM) och Skanssundet 24/5 (SC). Också tidiga rapporter från Lina, Södertälje den 1/4 (SC), Farfars udde, Turinge den 14/4 (HH) och Bränninge, Tveta den 7/4 (GC). Slutligen rapporter från Sandviken, Ytterenhörna den 6/5 (CP), från Vackstaberget, Tveta två par den 19/5 (CÅ) och en 1K-fågel Tallhöjdsvägen, Södertälje den 31/7 (JO). Liksom tidigare år saknas således rapporter under häckningstid från flera av våra församlingar liksom högre häckningskriterier i stort.

Under *vintern - tidig vår* (jan-mars) rapporter om som mest 14 ex. vid Sanda gård, Mörkö den 19/2 (KM) och 13 ex. Pärngränd, Södertälje den 6/2 (SB) samt 6 ex. Grötbrink, Mellersta Mörkö den 23/1 (JE, SC). Ett 10-tal rapporter från Tullgarns slottspark och även från Mörkö, mest mellersta, avser nästan uteslutande 1-2 fåglar. Från Farfars Udde, Turinge finns en handfull rapporter om som mest 5 ex. (HH), från Ytterjärna tre rapporter om 1 ex. (AR, JO) och en rapport vardera från Brunnsäng (KN) och centrum i Södertälje (LAn)

Största höstsamlingarna var cirka 30 ex. den 1/9 (RNa) och 20 ex. 30/10 (EE, HN) båda i Tullgarns slottspark.

LAPSPARV (*Calcarius lapponicus*)

Magert med rapporter även i år: Minst 1 hörd Häggnäsviken, Tullgarn den 20/9 (SC, JE) och 1 hörd Björkarösund, Mörkö den 23/9 (LJt)

SNÖSPARV (*Plectrophenax nivalis*)

Under våren rapporter från fyra olika lokaler är mer än normalt. Samtliga avser 1 ex.

Järna Golf, Överjärna den 14/3 (TKö), Sanda gård, Mörkö den 20/3 (JE), Tullgarnsnäs den 29/3 och Pilkrogsviken, Ytterjärna den 30/3 (båda JE, SC).

På hösten finns 2 rapporter om sträckande/förbiflygande i oktober, minst 2 ex. Häggnäsviken den 13/10 (SC, JE) och minst 1 ex. Mörköbron den 21/10 (SC) samt 12 rapporter från Skansundet, Mörkö tiden 27/10–10/11 (ÖS, GFs, JEE m.fl). Flest, 15 ex., sågs av upptäckaren, men upp till 5 ex. sågs vid flera tillfällen inklusive det sista.

GULSPARV (*Emberiza citrinella*)

Största flockarna i år rapporteras från Sandasjön, Mörkö med 120 ex. den 23/1 (JE) och cirka 100 ex. den 25/1 (HA, ISA).

ORTOLANSPARV (*Emberiza hortulana*)

Rapporter från vårt område saknas helt i år av denna i hela Europa minskande art.

SÄVSPARV (*Emberiza schoeniclus*)

Som ofast ingen övervintrande fågel. Vårens första rapporterades från Häggnäsviken den 9/3 (SC).

Rapportsignaturer:

AC	Allan Carlsson	BLj	Bo Ljungberg	EÖ	Erik Öberg
AEs	Anders Engström	BM	Britta Muller	FE	Fredrik Engdahl
AF	Anders Forsberg	BR	Bo Runesson	FGr	Fredrik Grahn
AGr	Anna Grönlund	BS	Birgit Svensson	FTf	Fredrik Thunarf
AJo	Anders Joachimsson	BSi	Börje Silfer	FvS	Frank van Spelde
AK	Ann Karlsson	BSL	Beatrice Svensson Lindius	GAv	Göran Andervass
AKh	Anders Kronhamn	BTd	Björn Turegård	GC	Gunnar Carlsson
ALg	Anders Löfgren	BTö	Bo Törnquist	GE	Gustav Eriksson
ALn	Anton Larsson	CC	Christer Carlson	GFs	Gunnel Forsström
AMä	Ari Määttä	CCK	Camilla Callenmark	GGu	Gunnar Gustafsson
AR	Alex. Roetemeijer	CK	Claes Kyrk	GHe	Gunnar Hector
AS	Anders Sennmalm	CL	Claes Leijon	GL	Georg Larsson
ASb	Adam Stålnäbb	CLs	Catarina Lindström	GW	Gittan Wahlström
AWb	Allan Wallberg	CP	Camilla Pakka	HA	Håkan Alm
BB	Björn Bengtsson	CÅ	Curt Åberg	HAn	Hasse Andersson
BEx	Björn Erixon	CÖv	Christer Örtvall	HH	Håkan Hall
BH	Bo Hellberg	DFa	David Fant	HN	Hans Norelius
BJ	Bertil Johansson	EE	Eva Edmert	HS	Henrik Spovin
BK	Bertil Karlsson	EH	Eva Hedström	IC	Ingela Carlström
BKy	Björn Kylefors	EZ	Erik Zachariassen	IK	Ingela Kjellsson

IL	Ida Leijon	LP	Lotta Palmer	RA	Rikard Anderberg
ISA	Isa Sjölin-Alm	LS	Leif Sundin	RF	Ronny Fors
JBe	Jan Boije	MA	Mats Arvidsson	RH	Rikard Hellgren
JD	Jeandin Day	MAJ	Mia Agvald Jägborn	RLM	Riina Larsson-Mänd
JE	Johan Ehrlén	MAAn	Mats Andersson	RKö	Rolf Kåsjö
JEE	Jan-Erik Eklund	MBI	Maria Barkell	RLk	Ragnar Lagerkvist
JIs	Janeth Isdahl	MBr	Magnus Brandel	RLo	Roland Lönnerbro
JJ	Jan Joråd	MBt	Mats Blomstedt	RNa	Roland Nanberg
JK	Johan Kallin	MC	Maria Carlson	RNo	Rolf Nordin
JM	John Morén	MFr	Magnus Friskytt	RWs	Rolf Wahlström
JMa	Johan Marklund	MG	Mats Gothnier	SB	Stefan Bengtsson
JNy	Jesper Norrby	MHm	Mårten Hasselbom	SC	Stefan Clason
JO	Janne Oldebring	MJ	Mats Janson	SEn	Stefan Eriksson
JRy	Jörgen Rydenius	MKi	Magnus Kinell	SG	Stephan Gäfvert
JSb	Joachim Strengbom	MLn	Mikael Lindén	SHL	Sven-Hugo Lundahl
JSk	Johan Skutin	MN	Mats Nordin	SKa	Stefan Karlsson
JW	Janne Wahlström	MNn	Mats Nilsson	SLo	Sofia Lohela
JWn	Johan Wallin	MOB	Marcus Oldebring	SPe	Susanne Pershagen
JVä	Jukka Väyrynen	MSd	Magnus Sjölund	SWs	Sven Wahlström
KE	Kåre Engberg	MV	Mia Vävare	TC	Tommy Carlström
KEr	Kjell Eriksson	MW	Mårten Wikström	TEk	Tomas Eklund
KH	Klas Hermann	MWi	Mats Wiklund	TJa	Thomas Jalde
KHä	Kauno Hämeenkorpi	MWn	Mia Wikman	TKö	Thomas Köpsén
KL	Kenneth Lidén	MÅ	Marcus Åhman	TPe	Thomas Persson
KLs	Kåge Lindström	NEE	Nils-Erik Evers	TS	Thomas Strid
KLg	Kjell Ljungberg	NJ	Niklas Jonson	TSd	Tomas Saxgård
KM	Kai Månsson	NK	Nils Karlsson	TSn	Teet Serotkin
KN	Krister Nässén	NL	Niklas Liljebäck	UK	Urban Karlsson
KNn	Kjell Nilsson	NMF	Nils MAGNUS Fredriksson	UM	Ulf Modin
KNs	Kjell Nilsson	NP	Niklas Palmcrantz	USE	Ulla Sebestyen
KOk	Karin Oknemark	NW	Niklas Westermark	UTö	Ulf Törnblom
KP	Kjell Pettersson	OAx	Oscar Axelsson	VC	Vincent Claesson
KSt	Kerstin Spjuth	OM	Ola Martinsson	VN	Viggo Norrby
KW	Kenneth Welin	OW	Olle Wahlström	YM	Yngve Meijer
LAr	Lennart Arvidsson	PEP	Per Erik Pershagen	ÖJ	Örjan Jitelius
LG	Leif Godin	PKy	Petter Kylefors	ÖS	Örjan Sjögren
LGK	Lars-Gunnar Klang	PLt	Per Lundkvist		
LGu	Ludwig Gustafsson	PRn	Peter Randén		

Andra förkortningar: Rrk Regionala rapportkommittén, Stockholm
* Upptäckare

Rapportsammanställare: Lennart Magni: Svanar – Doppingar
Staffan Holmberg: Storskarv – Pipare
Leif Sundin: Tofsvipa – Hussvala
Stefan Bengtsson: Inledning, Piplärkor - Fältsparvar

Medlemsregistret är borttaget pga GDPR

Foto Baksidan
Tallbit, hona

Fotograf: Leif Nyström Oxelösund

